

Europejski Uniwersytet Wschodni

– podsumowanie i rekomendacje

Europejski Uniwersytet Wschodni - podsumowanie i rekomendacje

Joanna Bielecka-Prus
Marzena Kruk
Jakub Olchowski

Tłumaczenia: Magdalena Szczurek

Okładka: Katarzyna Kociuba

Zamieszczone w publikacji materiały informacyjne dotyczące partnerów projektu zostały przygotowane przez poszczególnych partnerów i autorzy publikacji nie ponoszą odpowiedzialności za zawarte w nich informacje.

ISBN – 978-83-7784-792-3

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną.

© Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
PUBLIKACJA BEZPŁATNA

**Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
Lublin 2016**

Spis treści

Wstęp	2
1. Umiędzynarodowienie szkół wyższych w świetle danych statystycznych	6
1.1. Studenci zagraniczni w krajach Europy	6
1.2. Umiędzynarodowienie szkół wyższych w Polsce w latach 2004-2013	9
2. Metodologia badań i charakterystyka próby badawczej	17
3. Decyzje edukacyjne potencjalnych studentów zagranicznych z państw Partnerstwa Wschodniego	22
3.1. Plany edukacyjne badanych	22
3.2. Czynniki istotne przy wyborze lokalizacji i kierunku studiów	28
3.3. Szanse i bariery związane ze studiowaniem za granicą	33
3.4. Oczekiwania w zakresie potrzeb edukacyjnych	35
4. Opinie lubelskich studentów zagranicznych z państw Partnerstwa Wschodniego na temat uczelni	39
5. Opinie lubelskich studentów zagranicznych z państw Partnerstwa Wschodniego na temat Lublina	47
6. Rekomendacje dla uczelni i władz miasta	54
Spis wykresów i tabel	68

Wstęp

Niniejsza publikacja stanowi podsumowanie projektu „Europejski Uniwersytet Wschodni”, realizowanego w ramach programu Erasmus+ (typ akcji: „Partnerstwa strategiczne na rzecz szkolnictwa wyższego”). Główną ideą projektu było przygotowanie wskazówek dla lubelskich uczelni, przydatnych w warunkach rosnącego napływu studentów zagranicznych, szczególnie zza wschodniej granicy, tj. z państw Partnerstwa Wschodniego. Zjawisko to wymaga także uwagi ze strony miasta Lublin, stąd nacisk w działaniach projektowych położono również na współpracę uczelni z miastem.

Uczelnie, nie tylko w Lublinie, funkcjonują obecnie na dość trudnym rynku edukacyjnym, co jest dodatkowo komplikowane niekorzystną sytuacją demograficzną. Te czynniki skłaniają uczelnie do uatrakcyjniania oferty edukacyjnej, a także do jej umiędzynaradawiania. Proces umiędzynaradawiania edukacji jest zresztą coraz wyraźniejszą tendencją, tak na poziomie europejskim, jak i globalnym. Także w Polsce liczba zagranicznych studentów stale rośnie, przy czym dynamika tego wzrostu jest w ostatnich latach bardzo widoczna. Trzeba jednak zaznaczyć, że na tle pozostałych państw Unii Europejskiej Polska wciąż jest relatywnie rzadko wybierana przez studentów z zagranicy. W związku z tym należy prowadzić działania zmierzające do większego przyciągnięcia studentów zagranicznych, co leży w interesie nie tylko samych uczelni, ale także miast – w tym przypadku Lublina. Celem projektu „Europejski Uniwersytet Wschodni” było między innymi uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej lubelskich uczelni – przede wszystkim w kontekście rosnącego napływu do Lublina studentów z Europy Wschodniej. Wzrost liczby studentów zagranicznych jest szansą dla lubelskich uczelni, ale także dla miasta, pomimo, że generuje to różne wyzwania. Niewątpliwie uczelnie winny dostosowywać się do ewoluujących potrzeb i oczekiwań potencjalnych kandydatów, z kolei miasto musi zmierzyć się z problemami, wynikającymi z rosnącej liczby cudzoziemców.

Liderem projektu był Urząd Miasta Lublin, partnerami trzy lubelskie uczelnie: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej (UMCS), Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (KUL) i Politechnika Lubelska (PL); oraz dwie uczelnie zagraniczne: Uniwersytet Mykolasza Romerisa w Wilnie i Katolicki Uniwersytet w Ružomberku. W trakcie realizacji projektu prowadzono badania dotyczące

poziomu satysfakcji ze studiów w Lublinie (ankietowano studentów z państw Partnerstwa Wschodniego), oczekiwań potencjalnych kandydatów na studia, a także ich motywacji, skłaniających ich potencjalnie do podjęcia studiów w Lublinie. Wszyscy partnerzy projektu byli też gospodarzami wizyt studyjnych, po których opracowano raporty. Działania te służyć miały wypracowaniu dobrych praktyk i rekomendacji, które pozwolą na poprawienie studentom zagranicznym, zwłaszcza z państw Partnerstwa Wschodniego, warunków studiowania w Lublinie oraz na usprawnienie współpracy między uczelniami i miastem.

Niniejsza publikacja stanowi syntetyczne podsumowanie tych badań i raportów, zawiera także rekomendacje dotyczące rozwiązań, które mogłyby podnieść atrakcyjność oferty lubelskich uczelni oraz ułatwić studentom obcokrajowcom pobyt w Lublinie (zgodnie z celem projektu odnosi się to głównie do studentów z państw PW, niemniej wnioski są natury ogólnej i mogą mieć szersze zastosowanie). Przy opracowywaniu publikacji wykorzystano przede wszystkim następujące materiały:

- *Wizyta studyjna w Lublinie 11-15 maja 2015 r. Raport z wizyty*, opr. M. Szczurek, U. Wojtczak, A. Turek, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej;
- *Wizyta studyjna z warsztatami w Wilnie 13-19 września 2015 r. Raport z wizyty*, opr. M. Batorczak-Żuchowska, M. Goździk, M. Wilczyńska, Politechnika Lubelska;
- *Raport z wizyty studyjnej z warsztatami w Ružomberku, 22-28 listopada 2015 r.*, opr. U. Czyżewska, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II;
- *Satysfakcja ze studiowania w Lublinie studentów z krajów Partnerstwa Wschodniego. Raport ze społecznych badań terenowych*, opr. B. Rożnowski, D. Bryk, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II;
- *Raport nt. istniejących rozwiązań i dobrych praktyk*, opr. C. Hendzel, M. Wojcieszek, J. Kubai, M. Żuk, Politechnika Lubelska;
- *Raport z badań motywacji potencjalnych studentów z zagranicy*, opr. J. Bielecka-Prus, M. Kruk, Z. Kawczyńska-Butrym, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej;

- Rekomendacje przygotowane przez partnerów zagranicznych (Daniel Markovič i Ľubica Černá z Ružomberku, Agneta Lisauskienė i Viktorija Stokaitė z Wilna);
- *Studenci zagraniczni w Polsce 2015*, opr. B. Siwińska, A. Olczak, B. Więckowski (raport przygotowany przez Fundację Edukacyjną „Perspektywy” w ramach programu *Study in Poland*);
- Dane statystyczne GUS i Eurostatu.

W oparciu o materiały przygotowano publikację, która odnosi się do wszystkich problemów analizowanych w czasie realizacji projektu, tzn. do kwestii umiędzynarodowienia szkół wyższych, decyzji edukacyjnych studentów i potencjalnych studentów (z państw PW), opinii na temat lubelskich uczelni i samego miasta, wreszcie znajdują się w niej zalecenia dla partnerów biorących udział w projekcie. Warto tu zauważyć, że Lublin bez wątpienia posiada znaczny potencjał przyciągania studentów ze wschodu – 85% badanych uczniów i studentów z państw Partnerstwa Wschodniego chciałoby studiować w Unii Europejskiej, z czego znaczna część (ok. trzech czwartych) wybrałoby Polskę – ponad połowa Lublin. Miasto ma wiele zalet: położone jest relatywnie blisko wschodniej granicy, doceniana jest jego uroda, a także kameralny charakter, dzięki któremu Lublin korzystnie wypada na tle wielkich metropolii. Istnieje też jednak wiele problemów, z którymi muszą się mierzyć tak uczelnie, jak i władze miasta.

Lublin, nazywany stolicą wschodniej Polski, jest największym i najprężniej rozwijającym się miastem po prawej stronie Wisły. Jako stolica województwa lubelskiego pełni rolę administracyjnego, gospodarczego i kulturalnego centrum regionu. Bogata historia, położenie w wielokulturowym tyglu, dziedzictwo historyczne Lublina przesycone tradycją jagiellońską, mieszaniną się narodów, kultur i religii, stworzyło magiczny klimat, który daje się poczuć i doświadczyć. To miejsce przyciągające unikalnym klimatem, bogatą architekturą i licznymi zabytkami.

Lublin jest jednym z najważniejszych ośrodków akademickich w Polsce. Zachęca do edukacji bogatą ofertą kierunków studiów, doskonałą kadrą naukową oraz działaniami na rzecz wspierania studentów m.in. poprzez przyznawane stypendia i nagrody. Na cieszących się renomą uczelniach publicznych i w zdobywających prestiż niepublicznych szkołach wyższych studiuje ponad 70 tys. osób, nie tylko z Polski.

Lublin to miasto inspiracji, gdzie świadomość historii inspiruje przyszłość. Odbývają się tu renomowane międzynarodowe wydarzenia artystyczne, festiwale teatralne, muzyczne i prezentujące sztukę współczesną.

Lublin jest jednym z miast o największej dynamice inwestycji. Uruchomienie Portu Lotniczego Lublin, budowa obwodnicy czy unowocześnienie systemu miejskiego transportu publicznego w znaczący sposób przyczyniają się do rozwoju infrastruktury i tworzenia przyjaznych warunków do inwestowania, co sprawia, że Lublin umacnia swoją pozycję na mapie Polski i Europy.

Lublin jest Bramą Wschodu, wizytówką Polski w kontaktach z krajami Partnerstwa Wschodniego. To efekt nie tylko położenia geopolitycznego, ale również dziedzictwa historycznego miasta. Integrująca się Europa przesunęła się daleko na Wschód, przywracając Lublinowi jego naturalną rolę łącznika pomiędzy Wschodem i Zachodem. Lublin jest niekwestionowanym liderem w Polsce we współpracy ze wschodnimi partnerami. Dotyczy ona zarówno oficjalnych kontaktów na poziomie władz i urzędów, jak i bezpośrednich związków wielu instytucji, firm i organizacji pozarządowych.

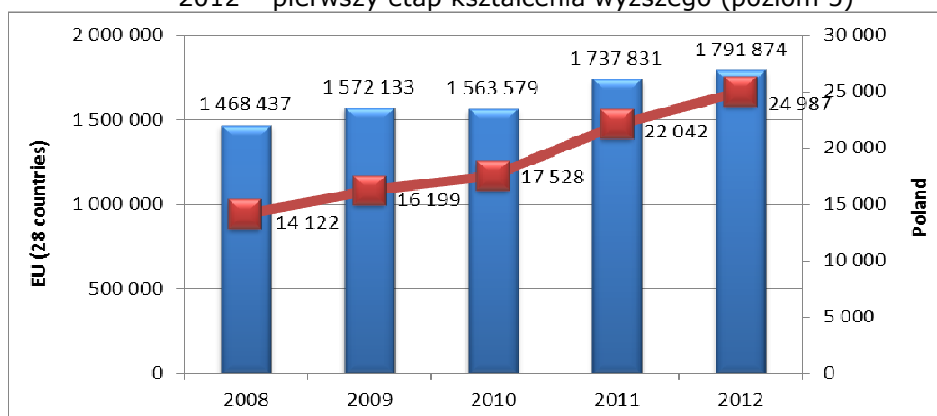

1. Umiedzynarodowienie szkół wyższych w świetle danych statystycznych

1.1. Studenci zagraniczni w krajach Europy

DANE STATYSTYCZNE - EUROPA: Według danych Eurostatu w 2012 roku w 28 państwach Unii Europejskiej (Eurostat uwzględnił również Chorwację, chociaż formalnie stała się członkiem UE w 2013 roku) na pierwszym etapie kształcenia wyższego (poziom 5¹) studiowało blisko 1,8 mln studentów zagranicznych². Ich liczba powiększyła się o 18% w stosunku do 2008 roku (zob. wyk. 1.).

Wyk.1. Liczba studentów zagranicznych w Unii Europejskiej i w Polsce w latach 2008-2012 – pierwszy etap kształcenia wyższego (poziom 5)

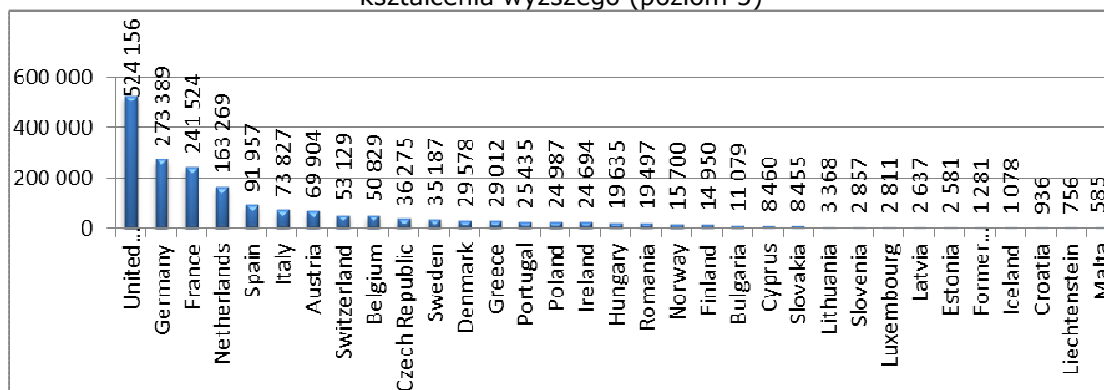
Źródło: raport UMCS

¹ Zgodnie z Międzynarodową standardową klasyfikacją edukacji (ISCED 97) piąty poziom edukacji jest pierwszym etapem szkolnictwa wyższego. W polskim systemie edukacji obejmuje on wyższe studia zawodowe, studia magisterskie, studia uzupełniające magisterskie, studia podyplomowe oraz Kolegium Nauczycielskie i Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych. Najwyższy poziom szósty jest odpowiednikiem studiów doktoranckich – zob. *Słownik: Międzynarodowa standardowa klasyfikacja edukacji (ISCED)*, [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:International_standard_classification_of_education_\(ISCED\)/pl](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:International_standard_classification_of_education_(ISCED)/pl) (dostęp 28.06.2015).

² UNESCO, OECD i Eurostat definiują zagranicznych studentów jako obcokrajowców, którzy nie są obywatelami kraju, w którym studiują – zob. *Student mobility and foreign students in tertiary education (educ_mo)*, http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/educ_mo_esms.htm (dostęp 20.07.2015); *UOE data collection on education system. Manual concepts, definitions and classifications*, Volume 1, UNESCO, OECD, Eurostat, Montreal, Paris, Luxembourg 2013, s. 41-44.

Najwięcej studentów cudzoziemców studiowało w Wielkiej Brytanii (ponad 568 tys. studentów), w Niemczech (ok. 297 tys.), we Francji (ponad 271 tys.) i Holandii (ponad 163 tys.) – (zob. wyk. 2.).

Wyk. 2. Liczba studentów zagranicznych w Europie w 2012 roku – pierwszy etap kształcenia wyższego (poziom 5)

Źródło: raport UMCS

Według Raportu z 2015 roku „Study in Poland. Studenci zagraniczni w Polsce 2015”, na świecie jest ponad 4,5 miliona studentów uczących się poza granicami własnego kraju. Według prognoz, do roku 2020 liczba ta podwoi się. Ponad połowa międzynarodowych studentów to Azjaci (dominują wśród nich Chińczycy, Hindusi i Koreańczycy). Najpopularniejsze państwa Europy przyjmujące studentów zagranicznych w 2014 roku to: Wielka Brytania (493 tys. studentów), Niemcy (ponad 301 tys. studentów) oraz Francja (298 tys. studentów)³.

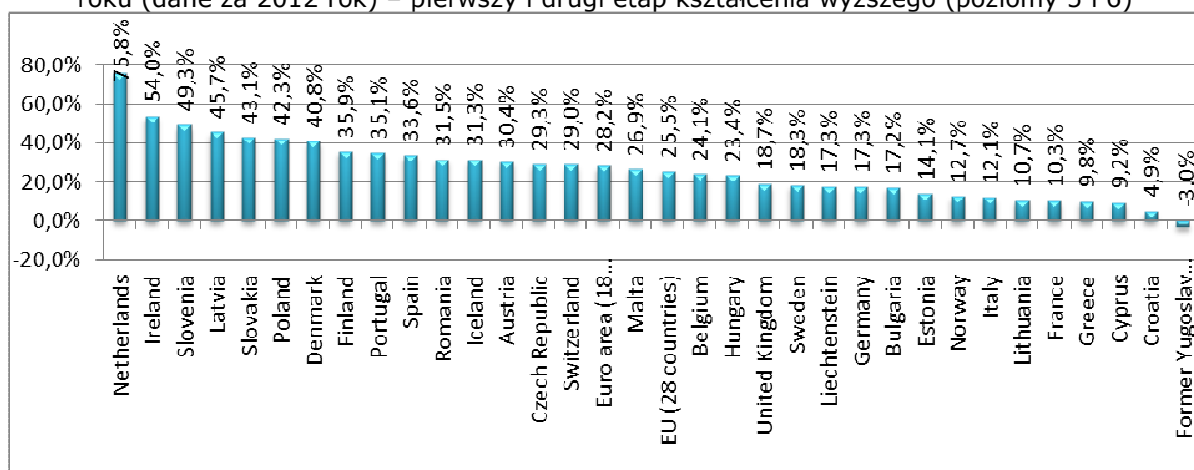
W Polsce w 2012 roku na wyższych uczelniach kształciło się ok. 25 tys. studentów zagranicznych, o 43% więcej niż w 2008 roku. Współczynnik umiędzynarodowienia polskich uczelni kształtuje się na poziomie 1,27%, podczas gdy średnia unijna wynosi 9,19%. Pod tym względem Polska należy, obok Chorwacji, do najmniej umiędzynarodowionych krajów Unii Europejskiej.

DYNAMIKA: Analizując dynamikę wzrostu liczby studentów zagranicznych na 5 i 6 poziomie studiów w Polsce w latach 2008-2012 można zauważyć, że jest

³ Źródło: Raport. Study in Poland. Studenci zagraniczni w Polsce 2015, Fundacja Edukacyjna Perspektywy 2015, http://www.studyinpoland.pl/konsorcjum/index.php?option=com_content&view=article&id=6922:raport-qstudenci-zagraniczni-w-polsce-2015&catid=220:115-newsletter-2015&Itemid=100143

ona jedną z najwyższych w Europie. W 2012 roku na polskich uczelniach studiowało o 42,3 punktów procentowych więcej obcokrajowców niż w 2008 roku. Wyprzedzają nas tylko takie kraje jak Słowacja (43,1%), Łotwa (45,7%), Słowenia (49,3%), Irlandia (54%), czy Holandia (75,8%). Średni przyrost liczby studentów zagranicznych w 28 państwach UE kształtował się na poziomie 25,5% (zob. wyk. 3.).

Wyk. 3. Przyrost studentów zagranicznych w krajach europejskich w stosunku do 2008 roku (dane za 2012 rok) – pierwszy i drugi etap kształcenia wyższego (poziomy 5 i 6)

Źródło: raport UMCS

WYBIERANE KIERUNKI: W UE kierunki w obszarze nauk społecznych, ekonomii i prawa, zarówno na 5, jak i 6 poziomie studiów wybiera 35,2% studentów zagranicznych. W Polsce ich odsetek jest wyższy i wynosi 40,0%. Warto ponadto zwrócić uwagę na kierunki związane ze zdrowiem i opieką społeczną, na które w Polsce decyduje się 24,5% obcokrajowców, podczas gdy w UE tylko 12,2%. Odmienna sytuacja występuje w przypadku kierunków „technicznych”. Inżynierię, produkcję i budownictwo w UE wybiera 15% studentów zagranicznych, w naszym kraju – o połowę mniej (7,2%). Podobnie jest w odniesieniu do nauk ścisłych, matematyki i informatyki, na których w UE studiuje 12% cudzoziemców, natomiast w Polsce tylko 5,6%.

WNIOSKI:

Analiza danych z Eurostatu w zakresie umiędzynarodowienia szkół wyższych w Europie i w Polsce wykazała, że:

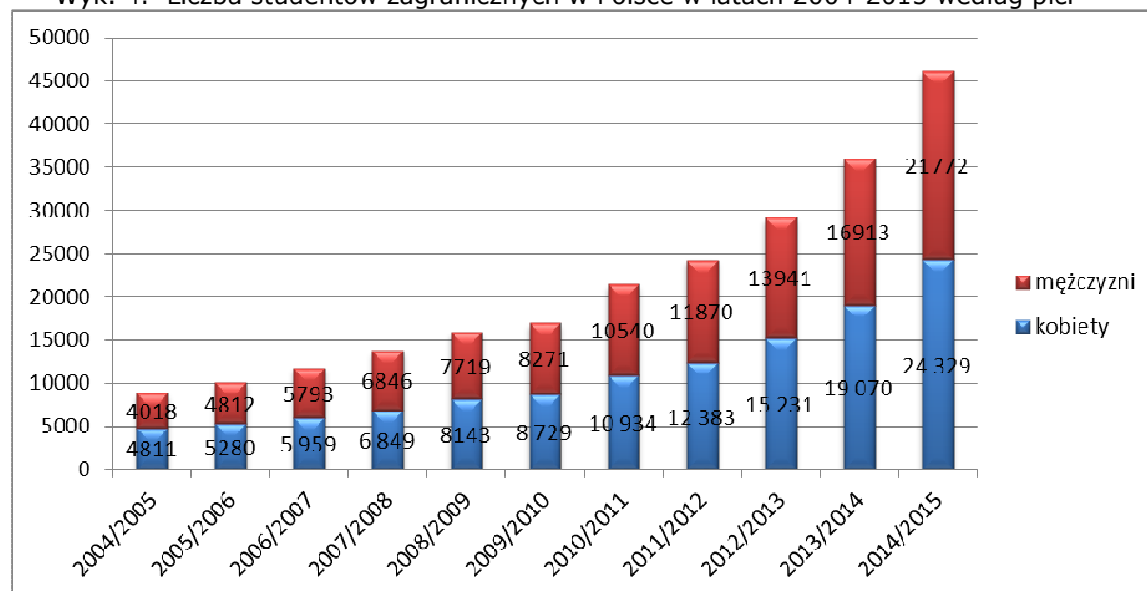
1. Największy odsetek studentów zagranicznych występuje w Księstwie Liechtensteinu, gdzie cudzoziemcy stanowią ok. 87% wszystkich słuchaczy studiujących zarówno na poziomie 5, jak i 6. Pod względem liczbowym najwięcej zagranicznych studentów jest w Wielkiej Brytanii.
2. Współczynnik umiędzynarodowienia polskich uczelni (1,27%) na pierwszym etapie kształcenia wyższego (poziom 5) należy do najniższych w Europie. Podobnie jest ze studiami na 6 poziomie, gdzie obcokrajowcy stanowią zaledwie 2,3% studentów robiących doktorat w naszym kraju.
3. Pomimo niekorzystnego współczynnika umiędzynarodowienia uczelni Polska jest w gronie państw o największej dynamice wzrostu liczby studentów zagranicznych. W 2012 roku liczba obcokrajowców studiujących nad Wisłą wzrosła o 42,3% w porównaniu do 2008 roku.
4. Do najpopularniejszych kierunków edukacji w Polsce i UE należą nauki społeczne, ekonomia i prawo, które wybiera od 35% (średnia unijna) do 40% (w przypadku Polski) studentów zagranicznych.
5. Zdrowie i opieka społeczna, to kierunki, które częściej wybierane są przez obcokrajowców studiujących w Polsce (24,5%) niż w innych państwach UE (12,2%).
6. Kierunki techniczne (inżynieria, produkcja i budownictwo oraz nauki ścisłe, matematyka i informatyka) są popularniejsze wśród cudzoziemców studiujących w UE, niż wśród tych, którzy decydują się na edukację w Polsce.

1.2. Umiędzynarodowienie szkół wyższych w Polsce w latach 2004-2013

DANE STATYSTYCZNE – POLSKA: Z danych GUS wynika, że liczba zagranicznych studentów w Polsce systematycznie rośnie, ale wciąż jednak wskaźniki umiędzynarodowienia, w porównaniu z wieloma krajami Europy, są niskie. **W roku akademickim 2013/2014 odnotowano 35983 studentów cudzoziemców uczących się w polskich szkołach wyższych, a w roku akademickim 2014/2015 było ich 46101.** W ciągu ostatnich dziesięciu lat liczba ta wzrosła czterokrotnie, a porównując rok 2013/2014 z rokiem poprzedzającym jest to wzrost rzędu 6611 osób (w poprzednich latach przyrost był nieco mniejszy i wahał się w granicach 1000-4000 osób). W latach 2004-

2015 zanotowano rekordowy przyrost studentów, który wyniósł nieco ponad 10000 (zob. wyk. 4.).

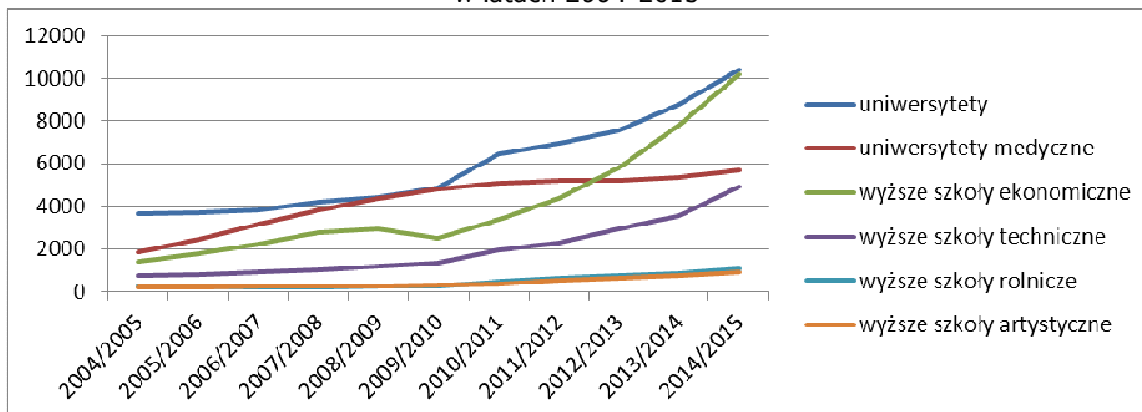
Wyk. 4. Liczba studentów zagranicznych w Polsce w latach 2004-2015 według płci

Źródło: raport UMCS oraz dane GUS z 2014

Liczba studiujących kobiet jest nieco większa niż liczba mężczyzn. Najwięcej studentów zagranicznych kształci się w uczelniach publicznych i ich liczba systematycznie wzrasta (z 6959 w roku 2004 do 26635 w 2014). Wzrasta także liczba studiujących w uczelniach niepublicznych (w 2014 odnotowano 19466) i co ciekawe, wzrost ten jest bardziej dynamiczny niż w uczelniach publicznych: w szkołach niepublicznych liczba studentów w 2014 w stosunku do 2004 wzrosła dziesięciokrotnie, w publicznych zaś, w tym samym okresie, czterokrotnie. Studenci zagraniczni częściej wybierają studia stacjonarne i ich popularność od roku 2009 dynamicznie rośnie. Na studiach niestacjonarnych liczba studentów wzrasta, ale wzrost nie ma takiej dynamiki: w roku 2014 liczba studentów na studiach stacjonarnych wzrosła o 9183 w porównaniu z rokiem 2013, a na studiach niestacjonarnych wzrost ten wynosił jedynie 935. Biorąc pod uwagę sprofilowany typ szkół wyższych studenci zagraniczni najczęściej wybierają uniwersytety i szkoły ekonomiczne (zob. wyk. 5.).

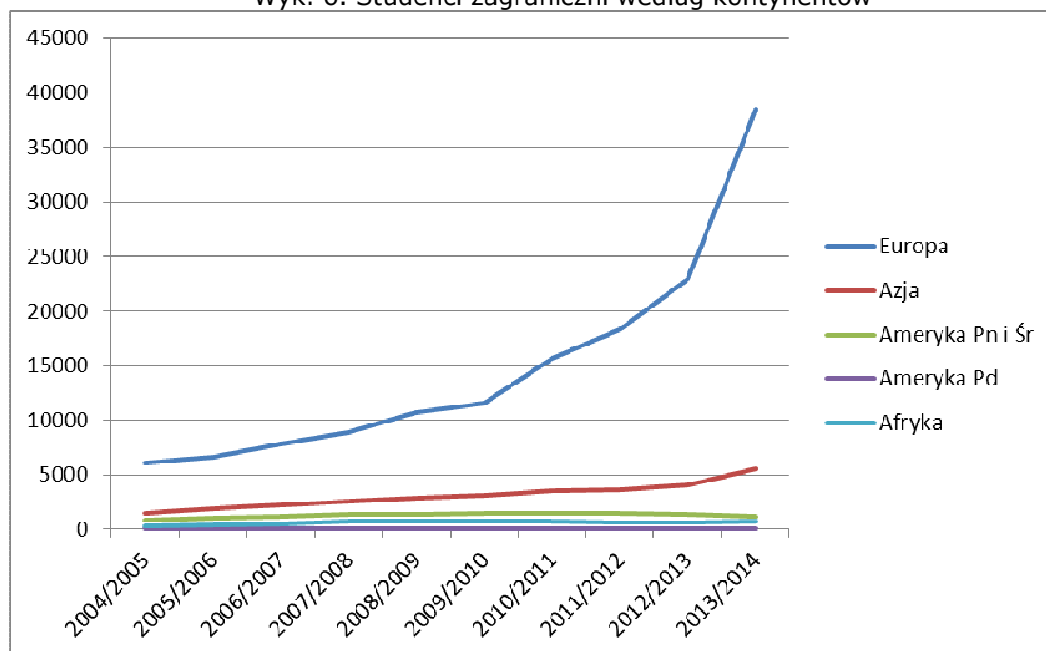
Wyk. 5. Liczba studentów zagranicznych według sprofilowanego typu uczelni w latach 2004-2015

Źródło: raport UMCS i dane GUS z 2014

STUDENCI ZAGRANICZNI W POLSCE: DANE GUS z 2014 roku pokazują, że najwięcej studentów europejskich przyjeżdża do Polski z Ukrainy (61% wszystkich studentów z Europy) oraz z Białorusi (11%). Przedstawiciele kolejnych krajów najliczniej reprezentowanych to Norwegowie i Szwedzi (4% Europejczyków studiujących w Polsce), Hiszpanie i Turcy (po około 3%), Litwini, Niemcy, Rosjanie i Czesi (po 2%). Wśród krajów azjatyckich najwięcej studentów przyjeżdża z Arabii Saudyjskiej i Chin (po 14% studentów z Azji). Stosunkowo liczne grupy przyjechały także z: Kazachstanu i Indii (po 10%), Tajwanu (7%), Wietnamu i Malezji (po 4%) oraz Armenii (3%). Bardzo gwałtownie spadła liczba studentów przyjeżdżających z Jordanii (z 382 w 2010 do 24 w 2014), Bangladeszu (172 w 2006 do 25 w 2014). Jeśli chodzi o kontynent Ameryki Północnej i Południowej, to największą grupę studentów stanowili obywatele USA (60%) oraz Kanady (34,5%), z danych jednak wynika, że coraz mniej obywateli tych krajów studiuje w Polsce. Generalnie liczba studentów z tego rejonu świata spada. Z krajów afrykańskich największą grupę studentów stanowią Nigeryjczycy (27% studentów afrykańskich) – (zob. wyk. 6.).

Wyk. 6. Studenci zagraniczni według kontynentów

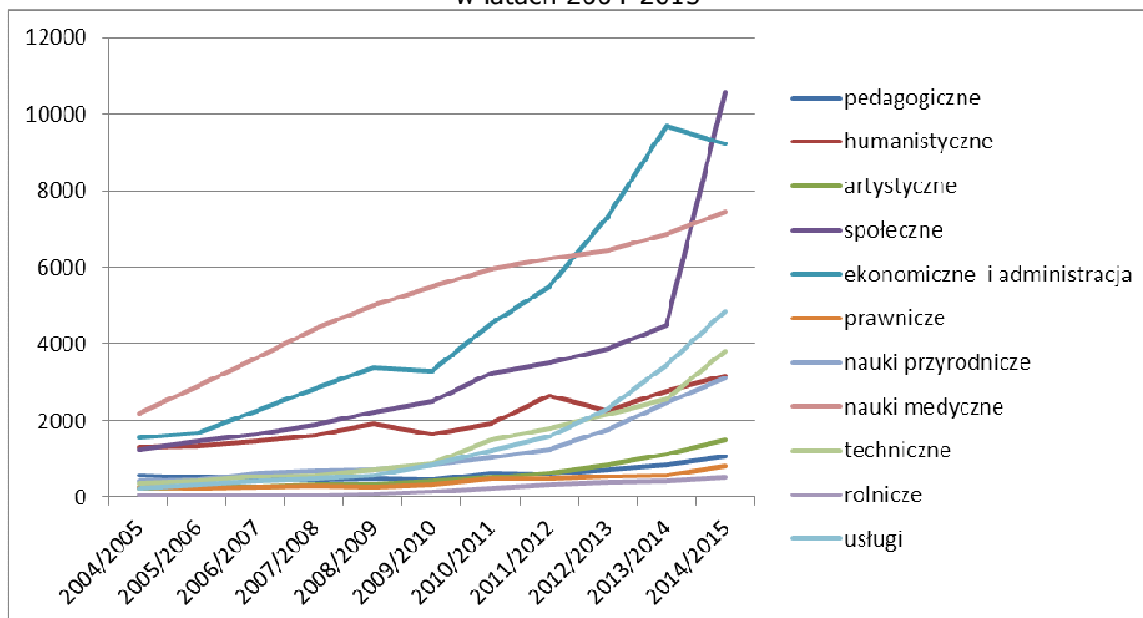

Źródło: raport UMCS i dane GUS z 2014

Dane GUS wskazują, że liczba zagranicznych studentów w uniwersytetach stale rośnie, a od roku 2009 wzrost ten nabrał większej dynamiki. W roku 2009 w porównaniu do roku 2004 liczba studentów wzrosła o 1245 osób, natomiast w 2014 zanotowano wzrost o 5549 w stosunku do 2009. **W sumie w 2014 roku w uniwersytetach studiowało 10423 cudzoziemców.** Jeszcze większą dynamikę można zauważyć w przypadku wyższych szkół ekonomicznych. Liczba studentów zagranicznych w tych szkołach w 2014 (10218) była większa niż w uniwersytetach medycznych (5712). Dynamiczny wzrost liczby studentów zagranicznych w szkołach ekonomicznych obserwuje się od 2009 roku. W ciągu pięciu lat (2009-2014) liczba tych studentów wzrosła o 7723 osób. Wyższe szkoły medyczne dynamicznie rekrutowały studentów zagranicznych w latach 2004-2009, obecnie zaś wzrost liczby studentów jest znacznie mniejszy. Natomiast wyższe szkoły techniczne odnotowują znaczny przyrost studentów spoza granic Polski i w 2014 roku było ich 4932, o 4198 więcej niż w roku 2004. Szkoły rolnicze i szkoły artystyczne także odnotowały wzrost liczby studentów zagranicznych, ale nie był on zbyt duży w porównaniu z poprzednimi latami. W 2014 roku na uczelniach rolniczych studiowało 1072 cudzoziemców, w szkołach artystycznych zaś 886 osoby.

KIERUNKI STUDIÓW: Biorąc pod uwagę kierunki studiów (wyk. 7.), najwięcej studentów zagranicznych **studiuje nauki społeczne (10557 w roku akademickim 2014/15), ponad dwukrotnie więcej niż w roku 2013**. Na drugim miejscu są nauki ekonomiczne i administracja (9231 studentów). Kolejnym popularnym kierunkiem są nauki medyczne, w roku 2014 odnotowano 7441 studentów cudzoziemców. Kolejną grupą kierunków, w której odnotowano wzrost studentów obcokrajowców to usługi (w porównaniu do 2004 liczba studentów w 2014 wzrosła 18 razy). Następną grupą są nauki humanistyczne, choć tu wzrost studentów nie jest aż tak dynamiczny (dwukrotny wzrost w 2014 w porównaniu do 2004), zanotowano nawet małe spadki. Rośnie także, choć powoli, liczba studentów na kierunkach technicznych (w 2014 było ich 3819, o 1250 osób więcej niż w 2013) oraz, choć znacznie wolniej, na kierunkach przyrodniczych (3118 w 2014). Na pozostałych kierunkach (artystycznym, pedagogicznym, prawniczym i rolniczym) liczba studentów zagranicznych także rośnie, choć nie jest ich dużo w porównaniu do całej populacji.

Wyk. 7. Liczba studentów zagranicznych według kierunków studiów w latach 2004-2015

Źródło: raport UMCS i dane GUS z 2014

WYBIERANE UNIwersYTETY: Dane dotyczące liczby obcokrajowców podejmujących najczęściej naukę w polskich uniwersytetach przedstawia tabela 1. W pierwszej piątce najczęściej wybieranych szkół wyższych znajdują się dwa uniwersytety: Uniwersytet Warszawski i Uniwersytet Jagielloński, dwa uniwersytety medyczne: Uniwersytet Medyczny w Lublinie i Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu oraz jedna politechnika: Politechnika Warszawska.

Tab. 1. Liczba studentów zagranicznych w wybranych polskich szkołach w roku 2004 i 2014

	Nazwa szkoły	2004	2014
1	Uniwersytet Warszawski	533	1951
2	Uniwersytet Jagielloński	854	1 759
3	Politechnika Warszawska	170	1178
4	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej	178	1131
5	Uniwersytet Medyczny w Lublinie	185	1 090
6	Akademia Ekonomiczna w Krakowie	128	976
7	Uniwersytet Wrocławski	223	855
8	Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu	450	847
9	Gdański Uniwersytet Medyczny	147	796
10	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza	187	735
11	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie	171	673
12	Uniwersytet Łódzki	189	669

Źródło: raport UMCS i dane GUS z 2014

Warto zwrócić uwagę na to, że niektórym szkołom wyższym udało się dynamicznie zwiększyć liczbę studentów zagranicznych. Największy przyrost w 2014 w stosunku do 2004 zanotowały Politechnika Warszawska (siedmiokrotny wzrost) oraz Uniwersytet Medyczny w Lublinie i UMCS (sześciokrotny wzrost). Bardzo wysoki skok na liście rankingowej pod względem umiędzynarodowienia odnotował UMCS: z 11 miejsca w 2013 na miejsce 4. Warto zauważyć, że aż dwie lubelskie uczelnie, UMCS i Uniwersytet Medyczny, znalazły się w pierwszej piątce tego rankingu.

WNIOSKI:

1. W roku akademickim 2014/2015 odnotowano 46101 studentów cudzoziemców uczących się w polskich szkołach wyższych. W ciągu ostatnich dziesięciu lat liczba ta wzrosła pięciokrotnie.
2. Najwięcej studentów zagranicznych kształci się w uczelniach publicznych, choć liczba studentów uczących się w szkołach niepublicznych gwałtownie wzrasta.
3. Największą popularnością cieszą się studia pierwszego stopnia.
4. Najwięcej studentów rekrutują uniwersytety, szkoły ekonomiczne oraz medyczne.
5. Najczęściej studenci wybierają nauki społeczne, nauki ekonomiczne i administrację oraz nauki medyczne
6. Najwięcej studentów zagranicznych rekrutują: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Politechnika Warszawska, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej oraz Uniwersytet Medyczny w Lublinie.
7. Najwięcej studentów zagranicznych przyjeżdża z państw europejskich. Ponad połowa z nich to obywatele Ukrainy, a kolejna największa grupa to studenci z Białorusi (11%).

KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELSKI JANA PAWŁA II (KUL)

rok założenia 1918

KUL to pierwszy uniwersytet Lublina i najstarszy uniwersytet katolicki w Europie Środkowowschodniej.

Dziś jest jednym z najszybciej rozwijających się uniwersytetów w Polsce. Kształci studentów polskich i zagranicznych. Wykładowcy o wysokich kwalifikacjach zawodowych i bogatym dorobku naukowym prowadzą dydaktykę i badania zarówno w zakresie nauk humanistycznych, jak i przyrodniczych. Absolwenci KUL cieszą się uznaniem pracodawców. Wielu z nich zajmuje prestiżowe stanowiska w renomowanych instytucjach w kraju i za granicą.

Studenci KUL w trakcie studiów mają możliwość działania w licznych kołach naukowych, organizacjach studenckich, chórach i teatrach, dzięki czemu Uniwersytet jest ważnym ośrodkiem życia kulturalnego.

Uczelnia zatrudnia blisko 1100 nauczycieli akademickich. Na 53 kierunkach kształci się ponad 14 000 studentów i doktorantów, z czego blisko 600 osób to studenci zagraniczni. KUL prowadzi studia w języku polskim i angielskim.

Wydziały:

- Teologii
- Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji
- Filozofii
- Nauk Humanistycznych
- Nauk Społecznych
- Biotechnologii i Nauk o Środowisku,
- Matematyki, Informatyki i Architektury Krajobrazu
- Zamiejscowy Prawa i Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli
- Kolegium Międzyobszarowych Indywidualnych Studiów Humanistyczno-Społecznych

Kampus główny KUL znajduje się w centrum Lublina. Jest to kompleks nowoczesnych budynków oraz zabytkowy XVIII-wieczny gmach z malowniczym dziedzińcem, a także kościół akademicki. W pozostałych dwóch lubelskich kampusach Uczelni znajdują się budynki dydaktyczne, laboratoria oraz nowoczesny obiekt sportowy i akademiki.

Gmach Biblioteki Uniwersyteckiej wyposażony jest w blisko dwumilionowy księgozbiór oraz dział książki elektronicznej i czasopisma dostępne on-line.

KUL jest członkiem wielu międzynarodowych organizacji i stowarzyszeń. Współpracuje z ponad 200 uczelniami zagranicznymi, realizując wspólne projekty badawcze i naukowe, gościnne wykłady oraz wymianę pracowników i studentów. Na KUL doskonale funkcjonuje program ERASMUS + umożliwiający studentom wyjazd na część studiów lub na praktykę zawodową.

KUL zainicjował powstanie Wschodnioeuropejskiej Sieci Uniwersytetów, którą tworzą uczelnie z Ukrainy, Białorusi, Mołdawii, Gruzji i Polski. Celem przedsięwzięcia jest współpraca w badaniach naukowych i kształceniu studentów, wspieranie mniejszości narodowych, organizacja wspólnych projektów kulturalnych i sportowych.

2. Metodologia badań i charakterystyka próby badawczej

W badaniach zastosowano zarówno metody ilościowe, jak i jakościowe. Wybór metody podyktowany był celami badawczymi, cechami próby badawczej oraz zasadami ekonomii badań (kosztowność, czasochłonność). Poniższa tabela 2. przedstawia zbiorczo wszystkie zastosowane techniki badawcze, wielkość próby oraz sposób ich doboru, a także cele poznawcze.

Tab. 2. Charakterystyka zastosowanych metod badawczych

Technika	Wielkość próby oraz jej sposób doboru	Cele poznawcze
Badanie ilościowe: ankieta internetowa on-line Kwestionariusz ankiety składał się z 32 pytań, z których 10 miało rozbudowaną kafeterię, a 11 pytań to pytania półotwarte, umożliwiające respondentom swobodę wypowiedzi	500 respondentów-potencjalnych studentów mieszkających na terenie państw Partnerstwa Wschodniego (PW), dobór celowy	Identyfikacja planów i preferencji edukacyjnych respondentów, oczekiwanych problemów związanych z podjęciem studiów w ośrodkach zagranicznych, a także głównych czynników decydujących o wyborze kierunku studiów, uczelni i miasta.
Badania jakościowe, indywidualny wywiad pogłębiony (IDI)	20 studentów z państw PW studiujących w Lublinie, dobór celowy, metoda kuli śnieżnej, maksymalizacja zróżnicowania próby	Zebranie informacji potrzebnych do przygotowania oferty edukacyjnej, bytowej i społecznej sprzyjającej dobremu samopoczuciu zagranicznych studentów przybywających do Lublina z wymienionych państw Partnerstwa Wschodniego.
Badania ilościowe, kwestionariusz ankiety (PAPI) 130 pytań, skala odpowiedzi - skategoryzowane. Skala odpowiedzi obejmowała pięć możliwości ustosunkowania się do poszczególnych twierdzeń: 1. nie zgadzam się w ogóle 2. nie zgadzam się 3. trudno powiedzieć 4. zgadzam się 5. bardzo się zgadzam Zastosowano także metodę drabinki Cantrilla	153 studentów z Ukrainy i Białorusi studiujących w Lublinie, dobór celowy ze względu na typ uczelni, metoda kuli śnieżnej.	Identyfikacja procesów związanych z podjęciem decyzji, studiowaniem, korzystaniem z oferty miasta oraz planami na przyszłość oraz zgeneralizowaną ocenę własnego życia

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów KUL i UMCS

Badania potencjalnych studentów z państw PW zostały przeprowadzone przez zespół socjologów z UMCS. Cudzoziemców studiujących w Lublinie przebadła grupa naukowców z KUL¹.

Charakterystyka próby z badań ankietowych on-line

W przebadanej próbie było 64% kobiet i 36% mężczyzn. Zdecydowana większość osób mieszka na terenie Ukrainy (92%) i jedynie 8% to mieszkańcy innych państw Partnerstwa Wschodniego (Białoruś, Mołdawia, Gruzja, Armenia). Większość z nich to mieszkańcy dużych miast. Ponad połowa respondentów (59,6%) mieszka w dużym mieście o liczebności powyżej 100 tys. mieszkańców. Jedna czwarta (25,3%) badanych to mieszkańcy średnich miast. Najmniej liczną grupę stanowili mieszkańcy wsi (7%). Badana grupa była zróżnicowana pod względem wieku: 43% to osoby między 16 a 18 rokiem życia, 26% to osoby w przedziale wieku 19-21 lat, nieco mniej liczna jest grupa osób od 22 do 24 roku życia (20%), 8% to osoby powyżej 25 roku życia, a 3% to osoby, które miały mniej niż 16 lat. Jak widać, grupa respondentów jest w wieku, w którym podejmuje się ważne decyzje życiowe dotyczące rozwoju zawodowego. Ponad połowa respondentów (54%) to osoby, które studiują i podjęły już pewne istotne decyzje dotyczące edukacji, 44% to osoby uczące się w szkołach średnich, przed którymi stoją trudne decyzje dotyczące budowania ścieżki kariery, 15% to osoby pracujące, a jedynie 6% badanych to bezrobotni. Ponad połowa badanych (54%) ocenia swoją sytuację materialną jako przeciętną, a 31% jako dobrą i bardzo dobrą. Jedynie 15% ankietowanych stwierdziło, że są w złej lub bardzo złej sytuacji materialnej. Co drugi badany ocenia swój poziom wiedzy szkolnej jako dobry (54%). Co trzeci z badanych (32%) uważa, że ma dostateczny poziom wiedzy, a jedynie 13% ocenia swój poziom kompetencji za bardzo dobry. Jeśli natomiast weźmiemy pod uwagę kompetencje językowe cudzoziemców, to najwięcej osób (89%) ocenia, że zna dobrze lub bardzo dobrze język rosyjski i tylko co dziesiąty (11%) badany uważa, że zna słabo ten język lub nie zna go

¹ W skład zespołu UMCS, który przygotował narzędzie badawcze i raport wchodziły następujące osoby: prof. Zofia Kawczyńska-Butrym, dr Joanna Bielecka-Prus, dr Marzena Kruk. Grupa badawcza z KUL to: prof. Bohdan Rożnowski, dr Dorota Bryk. W rozdziałach od 1 do 5 niniejszej publikacji przedstawiono streszczenie raportów opracowanych przez oba zespoły badawcze. Pełne raporty znajdują się na stronie [www projektu: http://euw.lublin.eu/?cat=29](http://euw.lublin.eu/?cat=29).

w ogóle. Kolejnym językiem, którego znajomość jest oceniana jako bardzo dobra lub dobra jest język angielski (odpowiednio 16% i 50%), 15% posługuje się językiem niemieckim na poziomie dobrym i bardzo dobrym, a język francuski na tym poziomie zna jedynie 7% badanych. Aż 40% ankietowanych w ogóle nie zna języka polskiego, a 31% zna go jedynie słabo i tylko co trzeci z badanych posługuje się językiem polskim na poziomie dobrym i bardzo dobrym. Oznacza to, że nieznajomość języka polskiego może stanowić istotną barierę w planowaniu wyjazdu do Polski, zatem szkoły wyższe, które są zainteresowane pozyskaniem studentów z państw Partnerstwa Wschodniego powinny wziąć to pod uwagę w planowaniu programów. Może się okazać, że wprowadzenie języka angielskiego jako wykładowego będzie czynnikiem zachęcającym. Wysoko ocenione zostały własne predyspozycje osobowe: 53% ogółu badanych uważa, że ma wysoki poziom optymizmu, 59% wskazało na wysoki poziom nadziei, a własne szanse życiowe wysoko oceniło 56% anektowanych. Wysoko oceniane były własne umiejętności adaptacyjne (59%) więzi z bliskimi (60%) i umiejętność nawiązywania kontaktów (44%).

Charakterystyka zbiorowości próbnej studentów zagranicznych z państw PW

W badaniach jakościowych i ilościowych wzięli udział obcokrajowcy z państw PW studiujący w lubelskich uczelniach. W wywiadach pogłębionych uczestniczyło 9 studentów KUL, 6 z UMCS, 3 z PL i 2 z UP.

W badaniu ilościowych wzięło udział 57,5% kobiet oraz 42,5% mężczyzn. Ponad połowa z nich (57,5%) to studenci z Ukrainy, zaś 41,2% pochodzi z Białorusi. Rozkład próby ze względu na typ uczelni przedstawia tabela 3.

Tab. 3. Uczelnie, na której studiuja respondenci

Nazwa uczelni	Częstość	Procent
KUL	42	27,5
Politechnika Lubelska	21	13,7
UMCS	38	24,8
UP	24	15,7
WSEI	7	4,6
WSPA	14	9,2
WSSP	7	4,6
Ogółem	153	100,0

Źródło: raport KUL

W badaniach wzięło udział najwięcej osób studiujących na pierwszym poziomie klasyfikacji studiów (studia licencjackie i inżynierskie) – (65%)
Znacznie mniej osób badanych studiuje na studiach magisterskich (30%)
Najmniej liczna grupa to studenci doktoranci (5%).

MYKOLAS ROMERIS UNIVERSITY

📍 Ateities str. 20, LT-08303 Vilnius, Lithuania

🌐 www.mruni.eu

Mykolas Romeris University (MRU) – Uniwersytet Michała Römera – to międzynarodowy uniwersytet mieszczący się w Wilnie i Kownie na Litwie. Nowoczesna, kreatywna i przedsiębiorcza społeczność akademicka pozwoliła MRU zająć wiodącą pozycję w dziedzinie nauk społecznych i badań interdyscyplinarnych na Litwie. MRU blisko współpracuje z ponad 300 uniwersytetami oraz instytucjami publicznymi i prywatnymi; jest także członkiem sieci akademickich, zawodowych i międzysektorowych. MRU jest pełnoprawnym członkiem następujących międzynarodowych organizacji szkolnictwa wyższego: Międzynarodowe Stowarzyszenie Uniwersytetów, Europejskie Stowarzyszenie Uniwersytetów, Europejskie Stowarzyszenie Edukacji Międzynarodowej, Europejsko-Azjatyckie Konsorcjum Wiedzy Technologie Społeczne na rzecz Inteligentnego i Otwartego Społeczeństwa itp.

W skład MRU wchodzi pięć wydziałów: Wydział Ekonomii i Zarządzania Finansami, Wydział Politologii i Zarządzania, Wydział Technologii Społecznych, Wydział Prawa, Wydział Bezpieczeństwa Publicznego oraz Szkoła Biznesu i Mediów. Wyniki realizowanych badań i innowacji są wdrażane poprzez Sieć Laboratoriów Innowacji Społecznych MRU LAB obejmującą 19 laboratorium oraz Ośrodek Wspierania Badań i Innowacji.

Obecnie MRU kształci około 13 000 studentów i zatrudnia ponad 700 pracowników dydaktycznych. Uniwersytet oferuje ponad 100 kierunków studiów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia, z czego ponad 80% ma akredytację międzynarodową. Najpopularniejsze kierunki studiów to Prawo, Zarządzanie Administracją Publiczną, Psychologia, Praca Społeczna, Bezpieczeństwo Publiczne itp. Około 200 doktorantów studiuje na kierunkach Prawo, Zarządzanie, Psychologia, Filologia, Ekonomia i Metodyka Nauczania.

MRU kultywuje kulturę badań i innowacji, prowadząc badania podstawowe i stosowane, biorąc udział w krajowych i międzynarodowych programach i projektach badawczych, realizując badania zamawiane, uruchamiając kierunki studiów doktorskich, organizując wydarzenia akademickie i poświęcone mobilności oraz szeroko rozpowszechniając wyniki badań. Badania i innowacje na MRU realizowane są w ramach interdyscyplinarnego obszaru badań priorytetowych Innowacje Społeczne na rzecz Globalnego Rozwoju oraz w ramach 5 programów badawczych:

- Sprawiedliwość, bezpieczeństwo i prawa człowieka;
- Technologie społeczne;
- Rozwój zrównoważony kraju w kontekście globalizacji;
- Poprawa jakości życia i wspieranie szans na rynku pracy;
- Ciągłość i zmiany wartości w społeczeństwie globalnym.

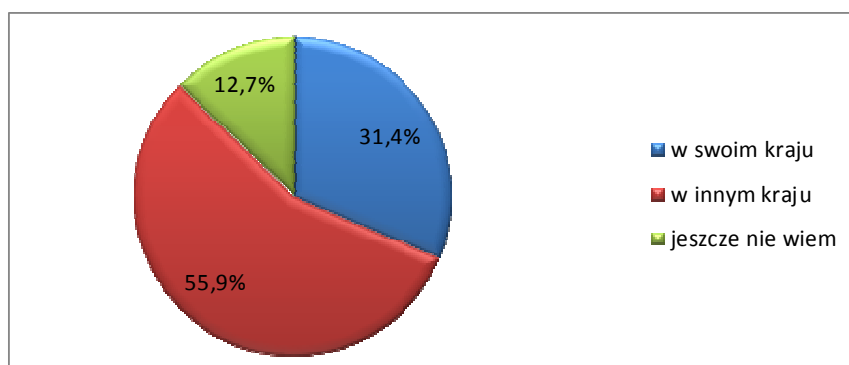
MRU dysponuje nowoczesną i innowacyjną infrastrukturą: niedawno wybudowane obiekty uczelni są otoczone zielenią i wyposażone w najnowszy komputerowy sprzęt badawczy i edukacyjny. Uczelnia ma jedną najnowocześniejszych bibliotek w Europie i zapewnia swobodny dostęp do zasobów badawczych, platform zarządzania badaniami i innowacją, obiektów do prowadzenia studiów zdalnych itp. Według najnowszych danych serwisu Rotten WiFi jakość udostępnianej przez uczelnię łączności bezprzewodowej stawia MRU na drugim miejscu wśród wszystkich uniwersytetów na całym świecie.

3. Decyzje edukacyjne potencjalnych studentów zagranicznych z państw PW

3.1. Plany edukacyjne badanych

Większość badanych osób planuje podjęcie studiów (53%) lub chce je kontynuować (41%), a jedynie 5% z badanej próby nie podjęło w tej kwestii decyzji. Także osoby oceniające swoją wiedzę jako dostateczną (18% badanych) mają zamiar rozpocząć naukę w szkole wyższej, choć także w grupie tej zanotowano największy odsetek niezdecydowanych (8%). Tylko 8 mężczyzn i jedna kobieta nie planują podjęcia studiów w najbliższym czasie. Większość badanych ma określone plany edukacyjne. Ponad połowa badanych (56%) myśli o wyjeździe z kraju, 32% decyduje się pozostać w kraju zamieszkania, a mała grupa (13%) nie podjęła jeszcze decyzji (zob. wyk. 8.).

Wyk. 8. Plany edukacyjne badanych (w %)

Źródło: raport UMCS

Badani wymieniali najczęściej następujące powody, które skłaniają ich do wyjazdu z kraju:

- posiadanie dyplomu zagranicznej uczelni (74% wskazań);
- możliwość nauki języków obcych (64% wskazań);
- możliwość zawarcia ciekawych znajomości (60% wskazań);
- zainteresowanie krajem (58% wskazań);
- możliwość większych zarobków (49% wskazań);

- większe możliwości znalezienia pracy po studiach w innym kraju (39% wskazań).

Dane: Okazuje się, że aż **85% badanych, bez względu na płeć, chciałoby podjąć studia w jednym z państw Unii Europejskiej**. Tylko 14% badanych nie zdecydowałoby się na taką ścieżkę edukacyjną. Trzeba także zauważyć, że osoby, które uważają, że sytuacja ekonomiczna ich rodziny jest zła, częściej niż pozostałe grupy badanych nie podejmowały takiej decyzji: 21% osób oceniających swoją sytuację materialną jako złą, 14% oceniających jako przeciętną i 11% oceniających jako dobrą nie decydowało się na wyjazd do państw UE. **Większość respondentów chciałaby studiować w Polsce (76% ogółu czyli tylko 10 procent mniej od osób deklarujących chęć studiowania w jakimś państwie Unii Europejskiej), co oznacza, że Polska jest krajem dla tych osób najbardziej atrakcyjnym.** Wśród ogółu badanych najczęściej osoby deklarujące chęć wyjazdu to osoby oceniające swoją sytuację materialną jako przeciętną. Biorąc pod uwagę status zawodowy badanych, najczęściej chęć wyjazdu do Polski deklarowały osoby już studiujące (79% z tej grupy) i osoby pracujące (73% badanych z tej grupy), nieco rzadziej uczniowie szkół średnich (73% z badanych w tej grupie).

POLSKA JAKO KRAJ WYBORU: Podobnie jak w przypadku pytania o studia w państwach Unii Europejskiej, największa grupa badanych (45%) deklarująca chęć studiowania w Polsce to mieszkańcy większych miast (powyżej 100 tys. mieszkańców), ale jest ich nieco mniej niż chętnych do wyjazdu do innych państw UE. W tej grupie 90% chciało studiować w państwach UE, ale już 76% z nich wybierało Polskę (zob. Tab. 4.). **Oznacza to, że osoby lepiej oceniające swój poziom wiedzy wybierają państwa Unii, ale nie zawsze wybierają Polskę.**

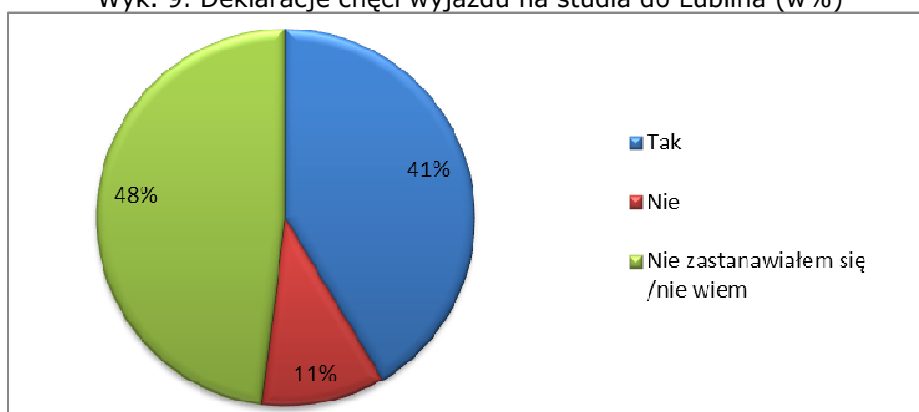
Tab. 4. Plany wyjazdu na studia do Polski według płci

Czy zastanawiasz się nad podjęciem studiów w Polsce?		Płeć		Ogółem
		Kobieta	Mężczyzna	
Tak	Liczebność	237	140	377
	% z niezależnej	74,3%	78,2%	75,7%
Nie	Liczebność	82	39	121
	% z niezależnej	25,7%	21,8%	24,3%
Ogółem	Liczebność	319	179	498
	% z niezależnej	100%	100%	100%

Źródło: raport UMCS

LUBLIN JAKO MIASTO WYBORU: Duża grupa badanych (41%) deklaruje chęć studiowania w Lublinie, a tylko 11% badanych nie ma takich planów (zob. wyk. 9.). Badanie rozkładu zmiennych wskazuje, że płeć respondentów nie ma istotnego znaczenia w wyborze Lublina jako miasta studiowania.

Wyk. 9. Deklaracje chęci wyjazdu na studia do Lublina (w%)

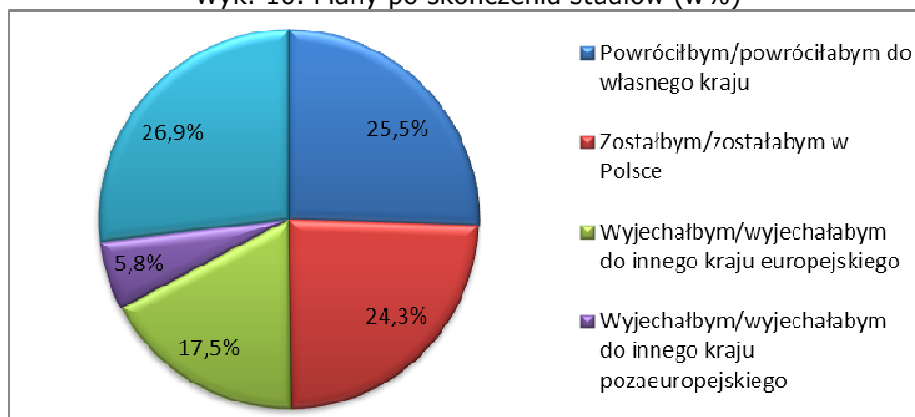
Źródło: raport UMCS

Osoby lepiej oceniające swoją sytuację materialną częściej nie decydują się na studiowanie w Lublinie (29% z badanej grupy) niż osoby oceniające swoją sytuację jako przeciętną (8%) i złą (6%). Warto także zauważyć, że osoby te częściej niż respondenci o dobrym statusie materialnym są grupą niezdecydowaną (75% osób oceniających swoją sytuację jako złą i 29% osób o dobrej sytuacji materialnej). Najczęściej wybierane były następujące miasta w Polsce: Warszawa (9 osób), Kraków (7 osób), Gdańsk (3 osoby), Łódź (3 osoby), Wrocław (2 osoby), Poznań (2 osoby). Co czwarty badany (27%)

twierdził, że nie ma jeszcze sprecyzowanych planów dotyczących miejsca zamieszkania po ukończeniu studiów, podobna ilościowo grupa (25,5%) respondentów chciałaby powrócić do własnego kraju, a 24% z nich chciałaby zostać w Polsce. Tylko 17,5% myśli o wyjeździe do innego kraju europejskiego, a 5% do pozaeuropejskiego. Zatem dla 22,5 % z nich Polska jest jedynie etapem w dalszej migracji.

PLANY PO STUDIACH: W badaniach poproszono respondentów, aby wypowiedzieli się także na temat swoich planów po ukończeniu studiów (zob. wyk. 10.).

Wyk. 10. Plany po skończeniu studiów (w%)

Źródło: raport UMCS

Co czwarty badany (27%) twierdził, że nie ma jeszcze sprecyzowanych planów dotyczących miejsca zamieszkania po ukończeniu studiów, podobna ilościowo grupa (25,5%) respondentów chciałaby powrócić do własnego kraju, a 24% z nich chciałaby zostać w Polsce. Tylko 17,5% myśli o wyjeździe do innego kraju europejskiego, a 5% do pozaeuropejskiego. Zatem dla 22,5% z nich Polska jest jedynie etapem w dalszej migracji.

Biorąc pod uwagę płeć badanych, mężczyźni (35%) częściej niż kobiety (20%) deklarowali chęć powrotu do kraju, kobiety zaś (30%) były bardziej niezdecydowane niż mężczyźni (21%). W przypadku sytuacji materialnej respondentów można zauważyć pewną prawidłowość: osoby oceniające swoją sytuację materialną jako bardzo dobrą (41% z nich) i dobrą (32%) są skłonne powrócić po studiach do własnego kraju, natomiast osoby oceniające swój status materialny jako przeciętny (31%) planują pozostanie w Polsce. Do dalszych

wyjazdów zagranicznych z kolei częściej pozytywnie nastawione są osoby o bardzo dobrym (23%) i dobrym (24%) statusie materialnym. Im trudniejsza sytuacja finansowa rodziny, tym osoby wykazywały mniejszą skłonność do dalszych migracji. Status zawodowy badanych nie miał większego znaczenia w tworzeniu tych planów, za wyjątkiem osób bezrobotnych: 43% z tej grupy chciałaby powrócić do własnego kraju. Osoby lepiej oceniające swoją wiedzę szkolną częściej deklarowały chęć powrotu do kraju (26% oceniających swoją wiedzę szkolną na bardzo dobry oraz 30% oceniających dobrze), natomiast osoby o dostatecznym poziomie wiedzy (27%) częściej zostałyby w Polsce.

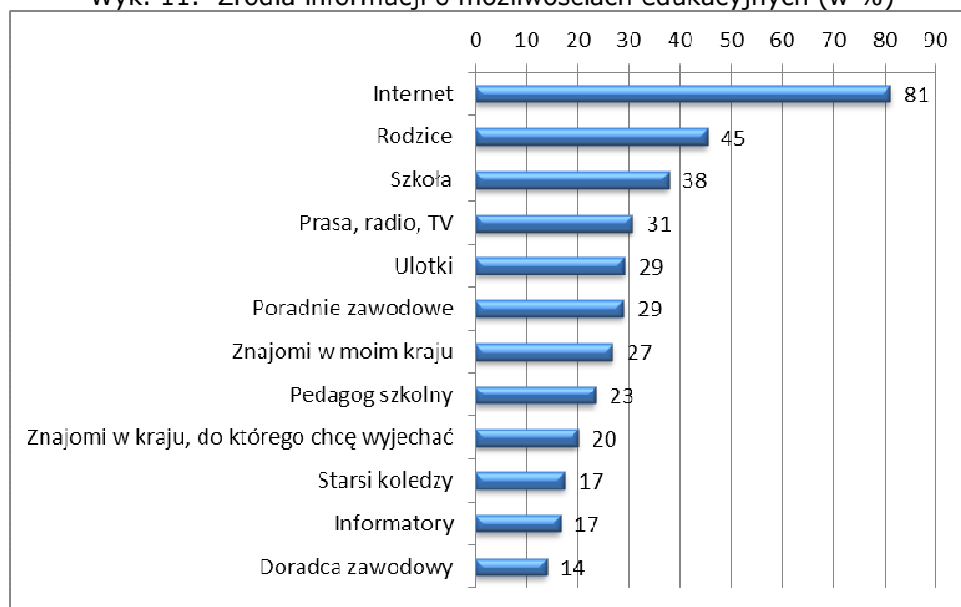
Ciekawe, że osoby planujące studia w Lublinie znacznie częściej deklarowały chęć pozostania w Polsce (36%). Osoby, które nie mają zamiaru przyjechać do Lublina myślą o dalszym wyjeździe (30% z nich) lub powrocie do kraju (25% z tej grupy badanych). W związku z tym można stwierdzić, że Lublin jest prawdopodobnie miastem przyjaznym i zachęcającym do pozostania w Polsce.

POWODY DLA KTÓRYCH NIE CHCĄ STUDIOWAĆ POZA SWOIM KRAJEM: Okazuje się, że podstawowym powodem, w opinii respondentów, **powstrzymującym przed migracją jest nieznajomość języka** (70% badanych ma taką opinię), niechęć przed rozstaniem z bliskimi (53%), lęk przed wyjazdem (52%), wysokie koszty (47%) oraz niechęć do zmian w życiu (42%), nieumiejętności przystosowawcze (41%) oraz niechęć do zamieszkania w obcym kraju (40%). Obawy są także związane ze zbyt wysokim poziomem szkół w Polsce (29%) oraz brakiem akceptacji przez studentów (30%). Rzadziej wymieniano takie powody jak: trudności przystosowawcze (15%), wyższy poziom uczelni w kraju (12%), lepsze możliwości zawodowe w kraju (11%) i przeszkody urzędowe (11%), a także przekonanie, że studiowanie za granicą przyczyni się do problemów w rozwoju kariery zawodowej (9%). Można zatem zauważyć, że wśród podawanych najczęściej przyczyn dominują motywy psychologiczne: lęki przed nowymi wyzwaniami, przywiązanie do miejsca pobytu. Najważniejszą jednak przyczyną są bariery językowe. Co ciekawe, bariery finansowe zostały wymienione dopiero na czwartym miejscu. Interesująca jest także zależność między płcią respondenta a wskazywanymi odpowiedziami: kobiety częściej wskazywały na przyczyny psychologiczne, więzi z bliskimi i nieznajomość języków, mężczyźni zaś na obawy przed przeszkodami

urzędowymi, utrudnienie kariery zawodowej oraz możliwości zawodowych i wyższy poziom krajowych uczelni. Z kolei osoby oceniające własną sytuację materialną jako bardzo dobrą częściej niż osoby o gorszym statusie materialnym wskazywały odpowiedzi związane z akceptacją przez innych studentów (50% badanych z tej grupy) i utrudnienie kariery zawodowej (23% z tych badanych).

ŹRÓDŁA INFORMACJI O MOŻLIWOŚCIACH EDUKACYJNYCH: Z przeprowadzonych badań wynika, że podstawowym źródłem wiedzy jest Internet (81% wskazań), następnie rodzice (45%) oraz szkoła (38%). Informacje w klasycznych mediach, takich jak radio i TV przydatne są dla co trzeciego badanego. Okazuje się, że ulotki mają spory zasięg oddziaływania (29% wskazań), podobnie jak poradnie zawodowe (29%). Mniej wpływowym źródłem wiedzy są sieci nieformalne: znajomi w kraju (27%), znajomi za granicą (20%) i starsi koledzy (17%). Osoby deklarujące chęć studiowania w Lublinie częściej niż niezdecydowani wskazywali na ulotki jako źródło wiedzy (odpowiednio 37% i 24%). Osoby z mniejszych miejscowości częściej deklarowały, że korzystają z Internetu (90% tej grupy), z porad starszych znajomych (30%) oraz kolegów studiujących poza krajem (27%). Jest to zrozumiałe, bowiem rzadziej do nich mogą docierać informatory i ulotki z ofertą edukacyjną szkół (zob. wyk. 11.).

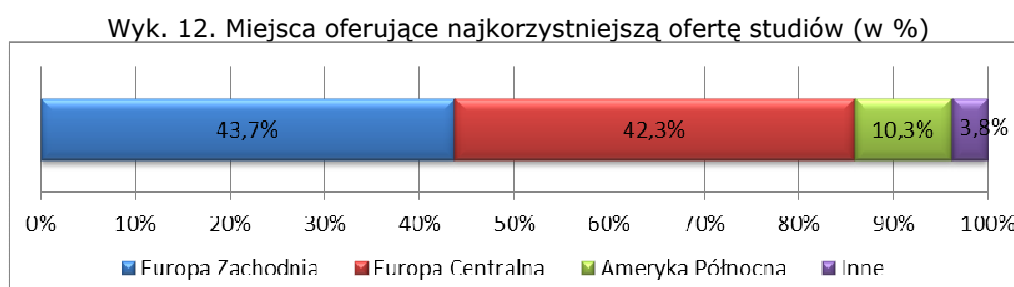
Wyk. 11. Źródła informacji o możliwościach edukacyjnych (w %)

Źródło: raport UMCS

3.2. Czynniki istotne przy wyborze lokalizacji i kierunku studiów

Badanych zapytano, w jakiej części Europy lub na jakim kontynencie występuje najkorzystniejsza, ich zdaniem, oferta studiów. Najczęściej wskazywano na Europę Zachodnią (43,7%) i Centralną (42,3%). Co dziesiąty rozważa kontynuowanie edukacji w Ameryce Północnej (10,3%) – (zob. wyk. 12.).

Źródło: raport UMCS

- Studia w Europie Centralnej planują przede wszystkim osoby pochodzące z ubogich rodzin (50,7%) i wsi (57,1%).
- Europę Zachodnią wybierają zwykle ci z dobrze sytuowanych rodzin (48,4%) oraz średnich (47,6%) i dużych miast (43,2%). Z kolei na studiowanie w Ameryce Północnej decydują się głównie osoby z małych miast, liczących mniej niż 20 tysięcy mieszkańców

CZYNNIKI ISTOTNE PRZY WYBORZE MIASTA

- Przy wyborze miejsca studiowania badani kierują się najczęściej **niskimi kosztami** utrzymania w mieście (57,6%), co w większym stopniu jest istotne dla kobiet (60,2%) niż mężczyzn (53,1%). Argument niskich kosztów utrzymania w mieście przemawia szczególnie do bezrobotnych (86,7%) oraz osób w złej lub bardzo złej sytuacji materialnej (69,3%) i tych pochodzących ze wsi (65,7%).
- Drugim czynnikiem, ważnym zarówno dla kobiet jak i mężczyzn, jest możliwość **znalezienia pracy** w mieście, w którym badani planują kontynuację swojej edukacji (52,8%). Szczególnie istotne jest to dla osób

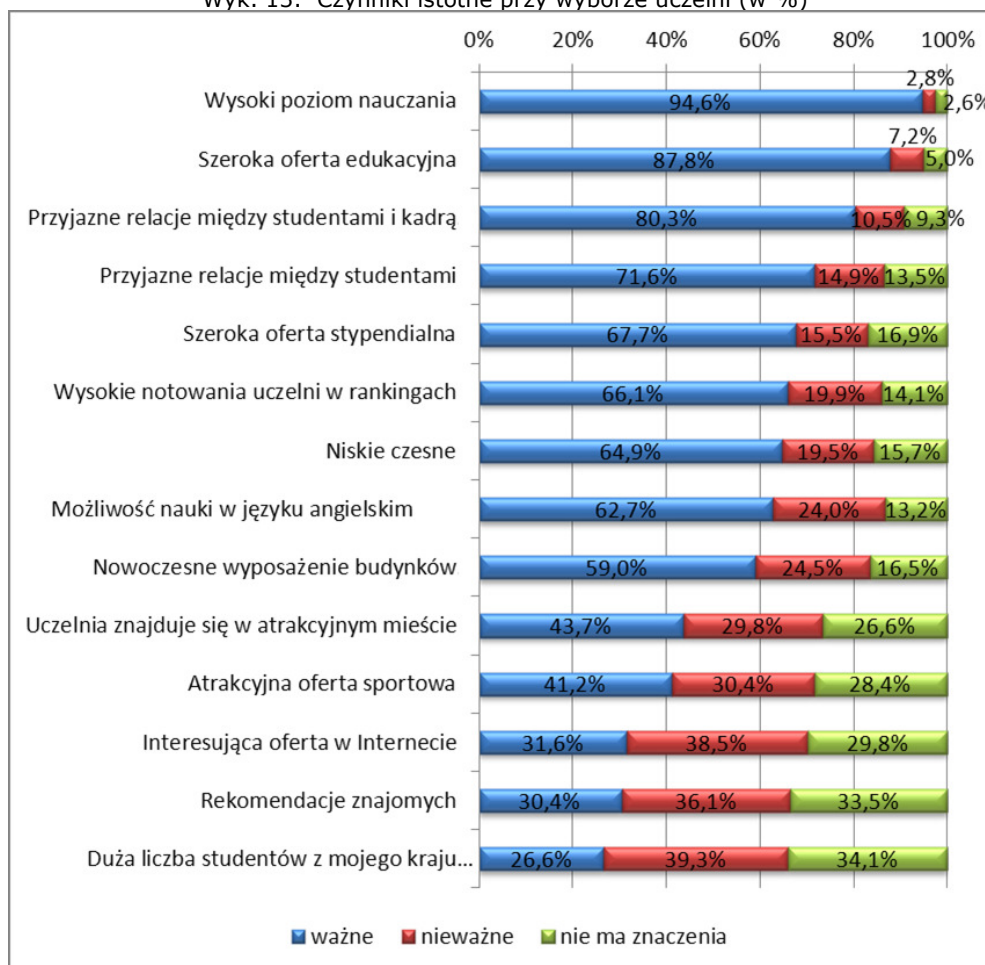
bezrobotnych (70%) oraz mieszkańców średnich (54,8%) i dużych miast (55,2%).

- Respondenci biorą również pod uwagę jakość **połączenia komunikacyjnego** z miejscem zamieszkania w kraju rodzinnym (48%) i odległość od domu rodzinnego (39,4%). Podkreślały to głównie osoby, których sytuacja materialna rodziny jest dobra lub bardzo dobra.
- Przy wyborze miasta studiowania ważna jest ponadto **opinia** na jego temat (49%). Na ten czynnik zwracali uwagę przede wszystkim mężczyźni (55,3%; kobiety – 45,8%), osoby o dobrej lub bardzo dobrej sytuacji materialnej (54,2%), a także badani, którzy planują studia w Lublinie (55,4%).
- Ważne jest ponadto **poczucie bezpieczeństwa** w mieście studiowania, na które wskazywało 46% badanych. Bezpieczeństwo jest ważne szczególnie dla kobiet (52,7%; mężczyźni – 36,9%). Dla pań istotna jest również bogata oferta kulturalna miasta (40,8%; mężczyźni – 33,5%).
- Ankietowani nieco rzadziej wskazywali na **dobrą komunikację miejską** (37,8%) i warunki klimatyczne (35,2%). Tylko co czwarty badany bierze pod uwagę, czy w mieście studiowania jest duża liczba jego rodaków (27,4%), a także czy studiują (26,8%) i mieszkają (24%) tam jego znajomi. Tymi czynnikami kierują się przede wszystkim mężczyźni.

CZYNNIKI BRANE POD UWAGĘ PRZY WYBORZE UCZELNI

Badanych poproszono o wskazanie czynników, które ich zdaniem są ważne przy wyborze uczelni (zob. wyk. 13.). Zdecydowana większość ankietowanych wskazywała na: wysoki poziom nauczania (94,6%), bogatą ofertę edukacyjną (87,8%), jak również przyjazne relacje między studentami i kadrami uczelni (80,3%) oraz między samymi studentami (71,6%). Ponadto przy wyborze uczelni badani kierują się zwykle szeroką ofertą stypendialną (67,7%), wysokimi notowaniami szkoły wyższej w rankingach (66,1%) oraz niskim czesnym (64,9%). Dla 62,7% badanych **istotna jest również możliwość nauki w języku angielskim (lub innym), co podkreślały głównie osoby, które swoją wiedzę szkolną oceniały bardzo wysoko** (76,9%).

Wyk. 13. Czynniki istotne przy wyborze uczelni (w %)

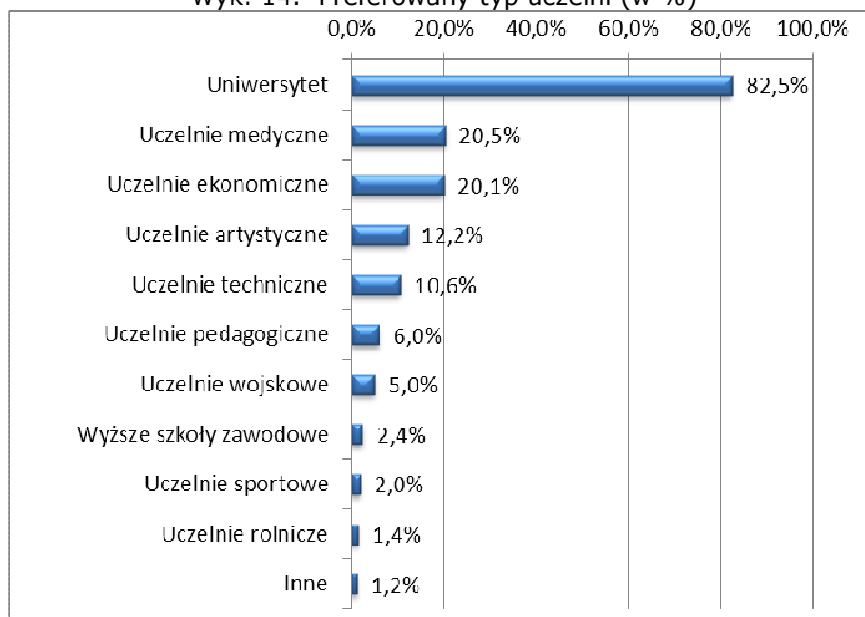
Źródło: raport UMCS

Zdaniem większości badanych najistotniejszym czynnikiem decydującym o wyborze takiego, a nie innego kierunku studiów jest gwarancja, że po jego ukończeniu będzie można znaleźć pracę (94%) i to dobrze płatną (83,9%).

PREFEROWANY TYP UCZELNI

Zdecydowana większość ankietowanych chce studiować na uniwersytecie (82,5%), natomiast co czwarta osoba myśli o uczelni medycznej (20,5%) lub ekonomicznej (20,1%). Z kolei nad wyborem uczelni artystycznej zastanawia się 12,2% badanych, a technicznej – 10,6%. Najmniej wskazań odnotowano w przypadku uczelni pedagogicznych (6%), wojskowych (5%), wyższych szkół zawodowych (2,4%), sportowych (2%), czy rolniczych (1,4%) – (zob. wyk. 14.).

Wyk. 14. Preferowany typ uczelni (w %)

Źródło: raport UMCS

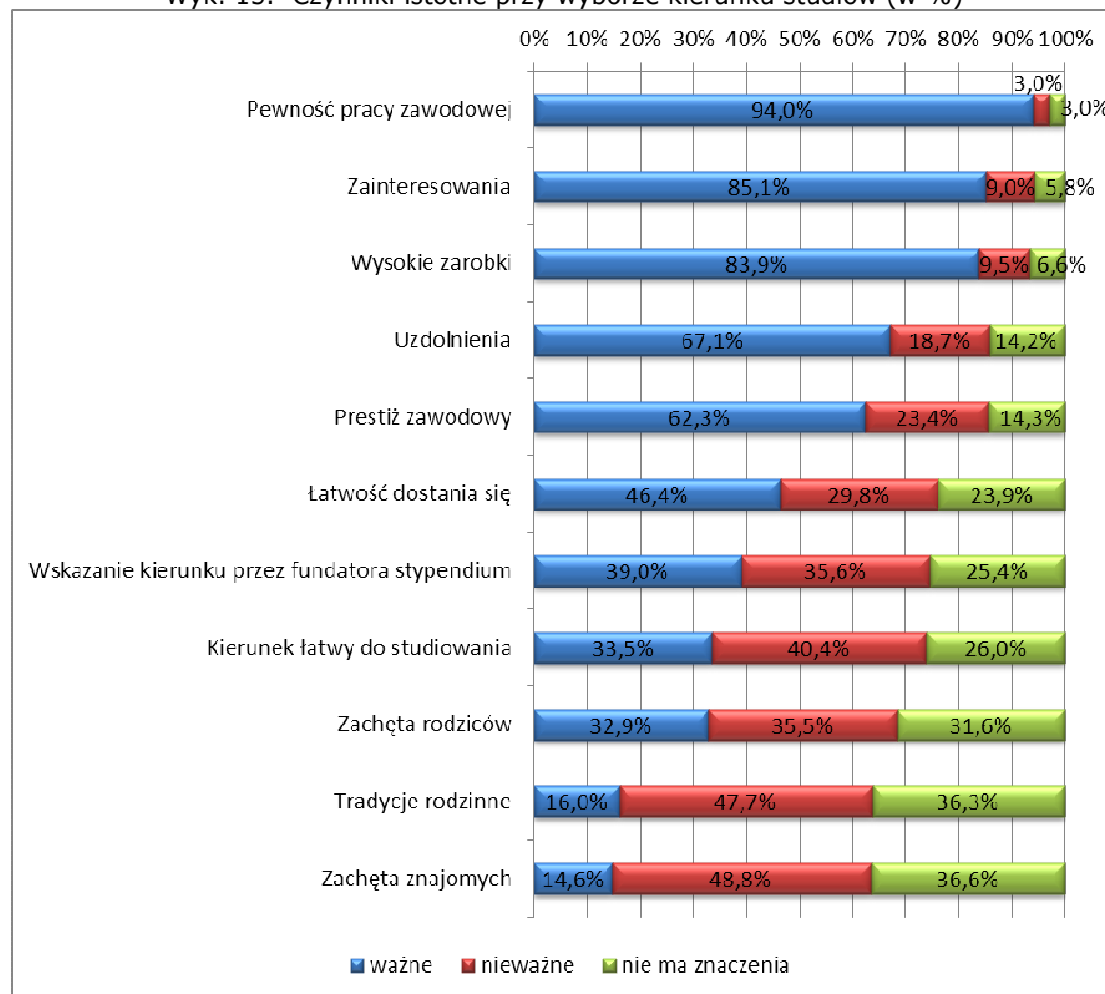
PREFEROWANE KIERUNKI

Do najbardziej preferowanych kierunków edukacji wyższej należą studia ekonomiczne (26,7%), medyczne (25,3%) oraz europejskie i międzynarodowe (21,9%). Kobiety częściej niż mężczyźni wskazywały na studia medyczne (28,8%), artystyczne (23,8%), pedagogiczne i psychologiczne (21,9%), dziennikarstwo i reklamę (21,3%), filologię (19,7%) oraz studia europejskie i międzynarodowe (23,8%). Natomiast mężczyźni preferują studia ekonomiczne (34,6%), informatyczne (19%), inżynierijno-techniczne (14%), bezpieczeństwo i wojskowość (12,8%), a także historię (14%) i – nieco rzadziej – rolnictwo (6,7%). Warto ponadto podkreślić, że aż 35,2% badanych, którzy chcieliby studiować na uczelni medycznej, wciąż jest niezdecydowana, czy wybrać Lublin, czy inne miasto w Polsce lub poza granicami kraju. Wydaje się więc, że potrzebne są działania promocyjne i inne mechanizmy, które pozwolą przekonać niezdecydowanych obcokrajowców z państw Partnerstwa Wschodniego do studiowania kierunków medycznych (i nie tylko) właśnie w Lublinie.

CZYNNIKI BRANE POD UWAGĘ PRZY WYBORZE KIERUNKU

- Zdaniem większości badanych najistotniejszym czynnikiem decydującym o wyborze takiego, a nie innego kierunku studiów jest gwarancja, że po jego ukończeniu będzie można znaleźć pracę (94%) i to dobrze płatną (83,9%) – (zob. wyk. 15.).

Wyk. 15. Czynniki istotne przy wyborze kierunku studiów (w %)

Źródło: raport UMCS

- Ważna jest ponadto zgodność kierunku studiów z zainteresowaniami (85,1%) i uzdolnieniami badanych (67,1%), a także to, na ile ukończenie danego kierunku studiów będzie się wiązało z wykonywaniem prestiżowego zawodu (62,3%). Szczególnie jest to istotne dla osób, które wysoko oceniają poziom swojej wiedzy szkolnej.

Mało istotnymi czynnikami decydującymi o wyborze kierunku studiów są:

- łatwość dostania się na dany kierunek (46,4%) i jego niski poziom (33,5%) – na te elementy zwracają uwagę przede wszystkim osoby, których poziom wiedzy szkolnej jest niski, osoby bezrobotne i o niskim statusie materialnym;
- wskazanie kierunku przez fundatora stypendium (39%). Należy jednak zaznaczyć, że dla 68,6% osób o dobrej sytuacji materialnej jest to ważny czynnik.
- zachęty rodziców (32,9%).

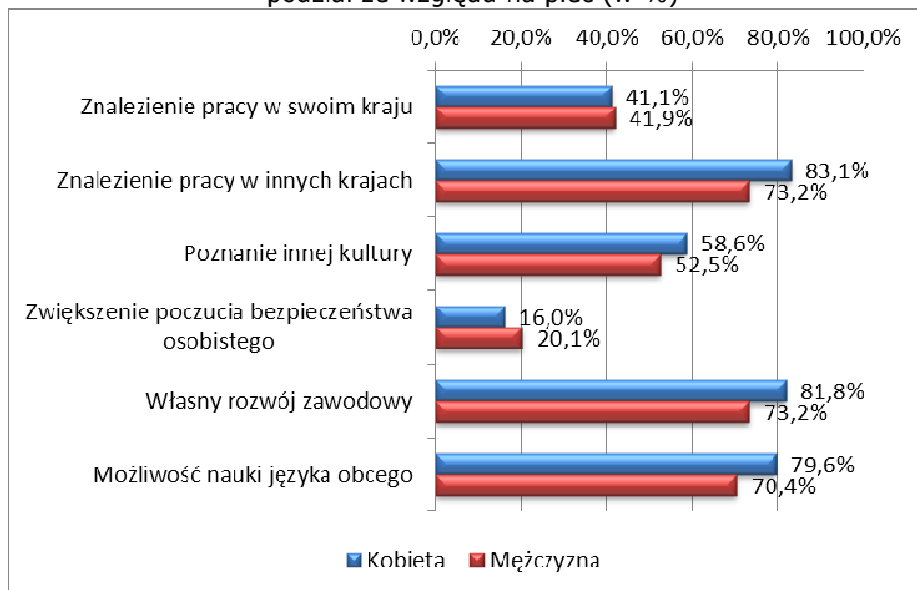
Co drugi badany uważa, że kontynuacja tradycji rodzinnych i zachęty ze strony znajomych nie są ważne przy wyborze kierunku studiów.

3.3 Szanse i bariery związane ze studiowaniem za granicą

Respondentów zapytano o szanse, jakie ich zdaniem wynikają z możliwości studiowania na zagranicznych uczelniach.

SZANSE: Dla zdecydowanej większości badanych, szczególnie kobiet, studia za granicą są przede wszystkim szansą na znalezienie pracy w krajach, w których podejmują edukację (83,1% kobiet i 73,2% mężczyzn). Ponadto stwarzają możliwość własnego rozwoju zawodowego (81,8% kobiet i 73,2% mężczyzn) oraz nauki języka obcego (79,6% kobiet i 70,4% mężczyzn) – (zob. wyk. 16.). W ocenie ponad połowy badanych dzięki studiom za granicą można poznać również kulturę i zwyczaje tych krajów (58,6% kobiet i 52,5% mężczyzn). Szczególnie ważne jest to dla osób, których sytuacja materialna rodzin jest dobra lub bardzo dobra (65,4%).

Wyk. 16. Szanse dzięki studiom zagranicznym w ocenie badanych – podział ze względu na płeć (w %)

Źródło: raport UMCS

Mniej niż połowa respondentów (41,9% mężczyzn i 41,1% kobiet) jest zdania, że dyplom uzyskany na zagranicznej uczelni daje większe szanse na znalezienie zatrudnienia w swoim kraju. Podkreślają to częściej osoby o dobrej lub bardzo dobrej sytuacji materialnej (48,4%) niż te, które oceniają ją przeciętnie (40,9%), źle lub bardzo źle (28%).

BARIERY: Oprócz szans ankietowanych zapytano także o bariery, które ich zdaniem mogą utrudniać studia za granicą. W ocenie badanych największą przeszkodą utrudniającą podjęcie studiów w Polsce, jest:

- brak środków finansowych (53,2%). Na tę barierę wskazywali przeważnie respondenci zamieszkujący obszary wiejskie (71,4%), pochodzący z ubogich rodzin (72%) i bezrobotni (70%);
- dla co piątego respondenta istotnym ograniczeniem jest nieznajomość języka/ów obcych (21,5%), zaś na brak informacji o możliwościach podjęcia studiów wskazywało 14,3% ankietowanych;
- najmniejszym problemem są obawy związane z adaptacją w nowym miejscu, na które wskazywało tylko 6,6% osób.

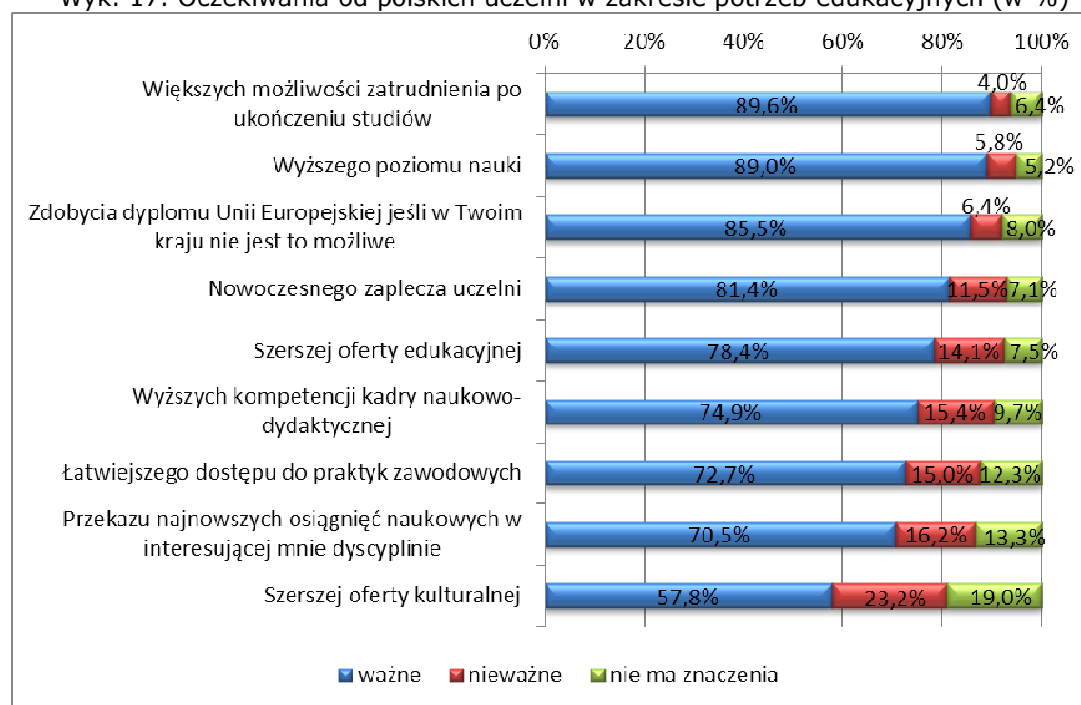
Największą przeszkodą utrudniającą podjęcie studiów w Polsce są bariery finansowe (53,2%). Co więcej, sytuacja materialna rodziny była jedną

z kluczowych zmiennych, która istotnie wpływała na opinie respondentów w zakresie planów i preferencji edukacyjnych. Badani wskazywali także na takie trudności jak nieznanomość języka obcego (21,5%), czy brak informacji na temat możliwości podjęcia studiów (14,3%).

3.4 Oczekiwania w zakresie potrzeb edukacyjnych

Respondentów zapytano, jakie mają oczekiwania od polskich uczelni w zakresie potrzeb edukacyjnych, których nie są w stanie zaspokoić w swoim kraju. Lista oczekiwań składała się z 9 punktów i kategorii „inne”, którą pominięto w dalszej analizie ze względu na małe liczebności. Zadanie ankietowanego polegało na ocenie, które z listy wymienionych potrzeb są „ważne” lub „nieważne”, a które „nie mają znaczenia”.

Wyk. 17. Oczekiwania od polskich uczelni w zakresie potrzeb edukacyjnych (w %)

Źródło: raport UMCS

- Najważniejsze oczekiwania dotyczą zwiększenia możliwości znalezienia pracy po ukończeniu szkoły wyższej (89,6%), co jest istotne w szczególności dla

osób pochodzących z rodzin ubogich (97,3%) i dobrze (92,2%) lub słabo (91,5%) oceniających swoją wiedzę szkolną (zob. wyk. 17.).

- Drugim, równie istotnym, oczekiwaniem jest dostęp do wysokiego poziomu nauki (89%), co szczególnie ważne jest dla studentów (90,3%) i uczniów szkół średnich (88,1%) – wyk. 17.
- Badani liczą także na możliwość zdobycia dyplomu UE (85,5%). Podkreślali to zwłaszcza studenci (86,6%), uczniowie szkół średnich (83,9%) i osoby pracujące (81,1%) oraz respondenci o wysokim statusie materialnym rodziny (64,1%) – wyk. 17.
- Dla badanych istotne jest także nowoczesne zaplecze uczelni (81,4%), szeroka oferta edukacyjna (78,4%) oraz wysokie kompetencje kadry naukowo-dydaktycznej (74,9%).

Znaczenie ma również łatwiejszy dostęp do praktyk zawodowych (72,7%) i atrakcyjny przekaz najnowszych osiągnięć naukowych (70,5%). Spośród 9 wymienionych potrzeb i oczekiwań najmniej istotna okazała się szeroka oferta kulturalna, aczkolwiek warto podkreślić, że jest ona ważna dla aż 57,8% badanych. Dostęp do bogatej oferty kulturalnej istotny jest szczególnie dla kobiet (63,2%) oraz osób, które planują studia w Lublinie (70,5%) i pochodzą z dobrze sytuowanych rodzin (64,1%).

WNIOSKI

Respondenci oczekują, że dzięki studiom zagranicznym zwiększą się ich możliwości znalezienia pracy po ukończeniu szkoły wyższej (89,6%). Liczą na wysoki poziom nauki (89%), a także możliwość zdobycia dyplomu Unii Europejskiej (85,5%). Dla badanych istotne jest także nowoczesne zaplecze uczelni (81,4%), szeroka oferta edukacyjna (78,4%) oraz wysokie kompetencje kadry naukowo-dydaktycznej (74,9%). Badania pokazały, że większość respondentów (93% badanych) jest zainteresowana podjęciem studiów, a 85,5% z nich chciałaby studiować w państwach UE. Oznacza to, że młodzi ludzie z państw Partnerstwa Wschodniego (głównie Ukrainy) są zainteresowani migracją edukacyjną. Mogą oni stać się studentami polskich, w tym także lubelskich, uczelni. O przyjeździe do Polski myśli 75%, a do Lublina 63% badanych.

Najistotniejszym czynnikiem decydującym o wyborze kierunku studiów jest gwarancja, że po jego ukończeniu będzie można znaleźć pracę (94%), która będzie przynosiła wysokie zarobki (83,9%). Ważnym czynnikiem motywującym jest ponadto chęć posiadania dyplomu UE (74% wskazań). Uczelnie lubelskie mają szansę na zwiększenie liczby studentów zagranicznych, jeśli przygotują odpowiednią ofertę i wzmocnią działania marketingowe. Oferta i działania marketingowe powinny uwzględniać wnioski uzyskane na podstawie wyników badań.

POLITECHNIKA LUBELSKA

Politechnika Lubelska to ponad 60 lat doświadczenia i tradycji w kształceniu kadry inżynierskiej oraz ugruntowana pozycja wśród uczelni wyższych.

Od chwili powstania uczelnia kształci kadre inżynierską i prowadzi badania naukowe, głównie na potrzeby regionu lubelskiego. Główne kierunki badań naukowych prowadzonych obecnie w uczelni związane są z rozwojem konstrukcji i technologii, ochroną środowiska oraz oszczędnością materiałów i energii. Politechnika Lubelska wykonuje ekspertyzy i prowadzi działalność konsultingową. Efektem prowadzonych tu badań są ponadto liczne publikacje naukowe, a także patenty i prawa ochronne.

Na sześciu wydziałach prowadzonych jest obecnie 17 kierunków, których profile kształcenia dostosowane są do potrzeb rynku pracy. Wysoko wykwalifikowana kadra dydaktyczna i nowoczesne laboratoria naukowe Politechniki Lubelskiej dają dodatkową pewność, że wybór uczelni jest trafiony.

Uczelnia posiada nowoczesny kampus, na którym można korzystać z bezprzewodowego Internetu. Studenci mają też możliwość korzystania z dobrze wyposażonej hali sportowej, boisk, kortów tenisowych i rozwijania swoich

sportowych pasji w licznych sekcjach sportowych. Uczelnia posiada cztery domy akademickie, stołówkę studencką oraz liczne barki. Pomoc materialna obejmuje m.in. stypendia socjalne, stypendia rektora za wyniki w nauce, osiągnięcia sportowe lub artystyczne oraz zapomogi.

Na Politechnice Lubelskiej działają m.in. Chór Akademicki, Formacja Tańca Towarzyskiego "GAMZA", Zespół Pieśni i Tańca, Grupa Tańca Współczesnego oraz telewizja pollub.tv i Studencka Agencja Fotograficzna. Studenci zrzeszając się w Samorządzie Studenckim, współuczestniczą

w kształtowaniu oblicza Politechniki. Coroku Samorząd organizuje Lubelskie Dni Kultury Studenckiej Juwenalia, na których oprócz udziału w koncertach gwiazd, można stanąć do rywalizacji w zawodach sportowych i licznych konkursach. Klimat, jaki panuje na uczelni, powoduje, że absolwenci chętnie do niej wracają, kontynuując naukę oraz działając w Towarzystwie Absolwentów i Przyjaciół Politechniki Lubelskiej.

**Studia techniczne mają
kluczowe znaczenie dla
rozwoju gospodarki,
dlatego absolwenci
kierunków technicznych
szybciej znajdują pierwszą
pracę i mają większe
szanse na karierę
zawodową.**

**Politechnika Lubelska
ul. Nadbystrzycka 38 D
20 – 618 Lublin, Polska**

www.pollub.pl

4. Opinie lubelskich studentów zagranicznych z państw PW na temat uczelni

W świetle przeprowadzonych badań jakościowych i ilościowych ze studentami zagranicznymi z państw PW można zauważyć, że główną przesłanką wyboru studiów w Lublinie były warunki finansowe, w tym oferta stypendialna. Inne argumenty na rzecz Lublina to: wysoki poziom nauczania na wybranych uczelniach, atrakcyjność miasta, jego kameralność w porównaniu z innymi ośrodkami akademickimi w Polsce (np. Warszawa). Nie bez znaczenia ma bliskość wschodniej granicy państwa i krajów pochodzenia studentów oraz obecność w Lublinie krewnych lub znajomych, czy nawet wcześniejszy pobyt w tym mieście.

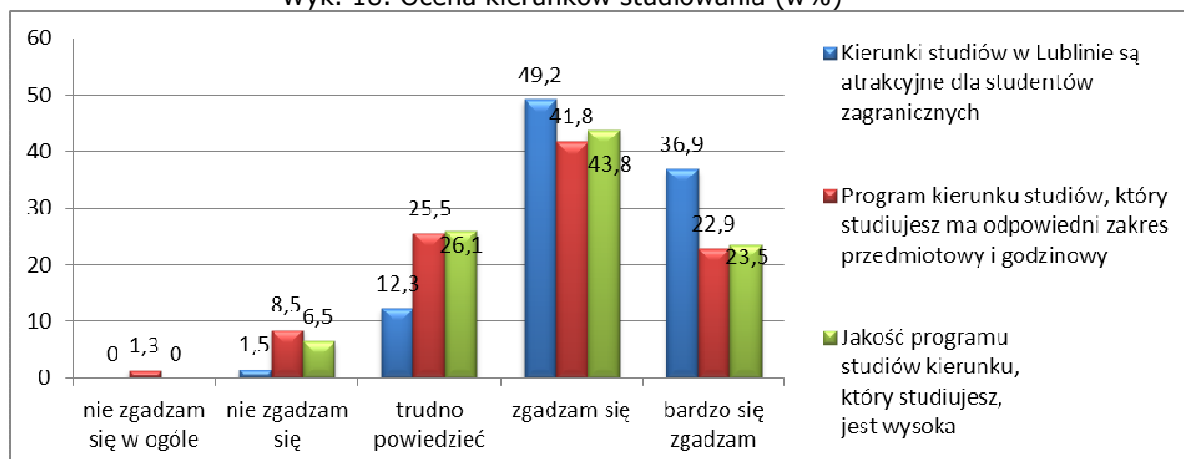
Decyzje dotyczące wyboru miasta i uczelni były podejmowane głównie na podstawie informacji ze źródeł nieformalnych (rodzin, znajomych parafian itp.). Kolejnym źródłem które pojawia się w wypowiedziach respondentów jest Internet, duży wpływ miał także udział w dniach otwartych uniwersytetów. Studenci pytani, jak z perspektywy czasu oceniają swoją decyzję o podjęciu studiów w Lublinie, generalnie udzielają pozytywnych odpowiedzi.

OCENA KIERUNKÓW STUDIOWANIA

Kierunki studiów w Lublinie są atrakcyjne dla studentów zagranicznych (zob. wyk. 18.): 37% badanych zdecydowanie potwierdziło tę tezę, a połowa badanych wybrała odpowiedź „zgadzam się”¹. Niemal tak samo wysoko został oceniony zakres przedmiotowy i godzinowy programu studiowanego kierunku. Ten wynik potwierdzony jest dominantą, która wyraża ocenę umiarkowanie pozytywną. 41,8% cudzoziemców pozytywnie oceniających jakość programu stanowi 67,3% ogółu badanej próby, co daje stosunkowo wysoki wynik.

¹ W raporcie KUL liczone były średnia i odchylenie standardowe. Jednakże ze względu na to iż w zastosowanym narzędziu mamy do czynienia ze skalą porządkową (kafeteria: Skala odpowiedzi: 1 – nie zgadzam się w ogóle; 2 – nie zgadzam się; 3 – trudno powiedzieć; 4 – zgadzam się; 5 – bardzo się zgadzam), obliczanie średniej i odchylenia standardowego jest dyskusyjne (por. P. Francuz, R. Mackiewicz, *Liczby nie wiedzą skąd pochodzą*, Lublin 2005, s. 388-390). W związku z tym w streszczeniu ograniczono się do omówienia rozkładów częstości wybranych zmiennych.

Wyk. 18. Ocena kierunków studiowania (w%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu KUL

Kolejnym problemem objętym badaniem była ocena oferty stypendiów naukowych. W pierwszej kolejności sprawdzano ocenę dostępności informacji o możliwości skorzystania z takiej oferty przez studentów z państw PW. Większość studentów (52%) ocenia tę dostępność na poziomie średnim. Nieco ponad 10% respondentów uważa, że ma ograniczony dostęp do tej formy wsparcia. Istotnym aspektem oceny oferty stypendialnej jest też zrozumiałość zasad przyznawania stypendiów. Choć wśród badanych dominuje opinia, że zasady przyznawania stypendiów (68,7%) są zrozumiałe, to jednak istnieje grupa badanych (prawie 10%), która nie zgadza się z tą opinią. Ponad 28% badanych twierdzi, że nie jest łatwo o takie stypendium. Jednocześnie około 30% respondentów nie widzi trudności.

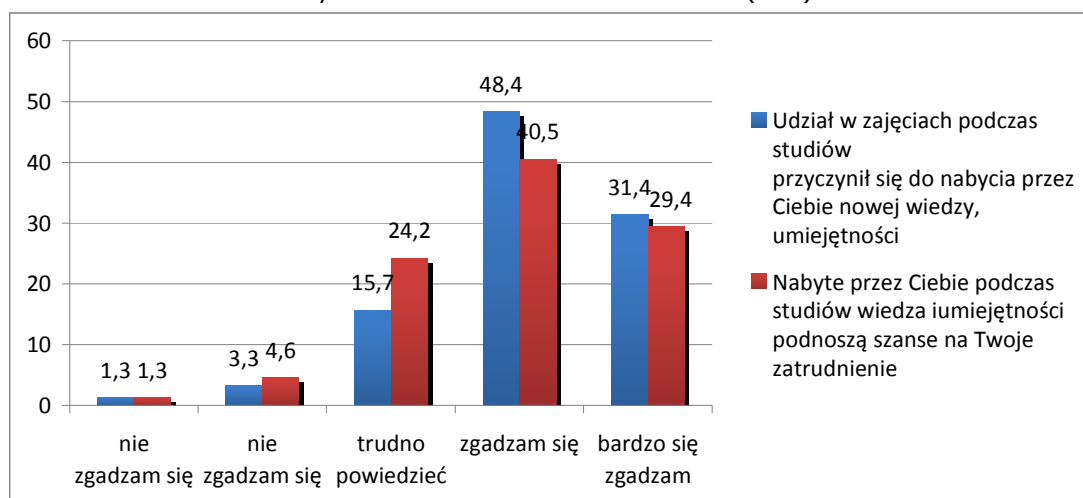
Wysoko oceniana jest dostępność ofert stażowych dla studentów z Białorusi i Ukrainy: 47% osób zgadza się z twierdzeniem, że studentom z państw PW dostępne są programy stażowe. Grupa osób formułująca negatywne oceny nie przekracza 10%. Odpowiednio 45,7% i 53,6% respondentów wyraża pozytywne oceny dotyczące przejrzystości i sprawiedliwości kryteriów ich przyznawania. Dobrze wypada też ocena szans na odbycie praktyk (w opinii 70% badanych), nieco gorzej natomiast z realizacją tych szans: prawie co piąty badany uważa, że studenci z państw PW nie mają zapewnionej pomocy w znalezieniu przedsiębiorstwa/instytucji, w której można zrealizować praktyki zawodowe, a 19 % uważa, że ta pomoc jest niewystarczająca. Warto zauważyć, że niemal połowa studentów (42,5%) wybrała odpowiedź „trudno powiedzieć”, co może (choć nie musi) wskazywać, że nie byli oni jeszcze w sytuacji, w której takie

praktyki zobowiązani byli odbyć. Ponad połowa studentów (54%) zgadza się z twierdzeniem, że obywatele państw PW mają możliwość udziału w bezpłatnych szkoleniach, przeciwnego zdania jest niecałe 10%. Jedynie niecałe 8% uważa, że przedstawiana oferta szkoleniowa nie jest interesująca. Co trzeci badany nie ma zdania na temat ofert szkoleniowych.

Bardzo wysoko oceniony (76% ocen pozytywnych) został dostęp do ponadprogramowych ofert edukacyjnych, takich jak uczestnictwo w konferencjach lub gościnnych wykładach: 72% badanych oceniło ją jako interesującą. Również program wymian studenckich uzyskał wśród badanych bardzo wysokie oceny. W pytaniu o możliwość udziału w takich wymianach aż ponad 35% badanych udzieliło zdecydowanie pozytywnej odpowiedzi, a ponad 40% zadeklarowało odpowiedź umiarkowanie pozytywną. Grupa tych, którzy dostrzegają w tej kwestii problemy, jest bardzo nieliczna i nie przekracza 10%.

Respondenci wysoko oceniają efekty kształcenia, choć należy pamiętać, że są to deklaracje często prognostyczne (zob. wyk. 19.). Jedynie 6% uważa, że nabyta wiedza nie podniesie ich szans na rynku pracy.

Wyk. 19. Ocena efektów kształcenia (w%)

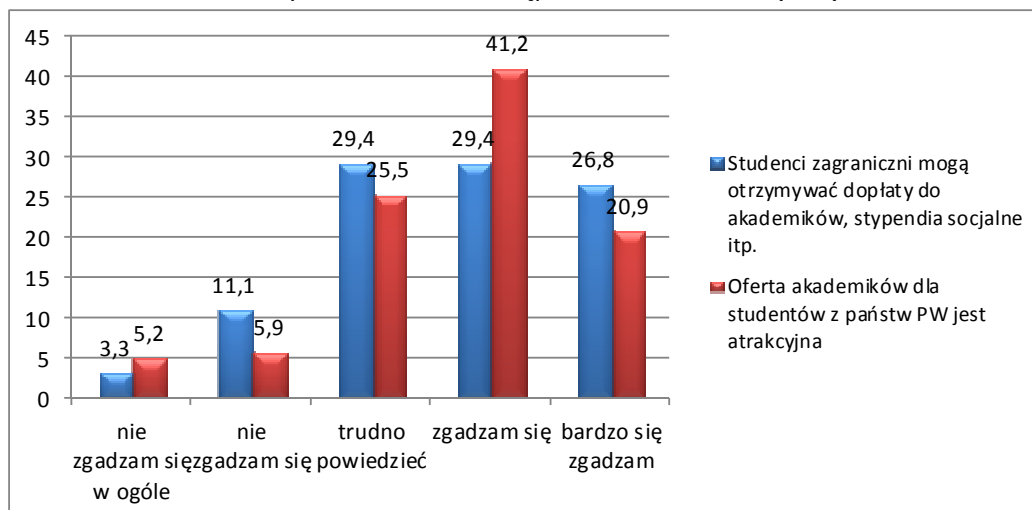
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu KUL

OCENA INFRASTRUKTURY

Nieco więcej negatywnych opinii budzi kwestia atrakcyjności oferty akademików dla studentów (wyk. 20.). Prawie 15% badanych uważa, że studenci

mają problemy z uzyskaniem dopłat do akademików, 11% ocenia ofertę akademików za nieatrakcyjną.

Wyk. 20. Ocena dostępu do akademików (w%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu KUL

Lepsze oceny uzyskała baza sportowo rekreacyjna: prawie 70% uważa, że studenci z państw PW mają do niej swobodny dostęp, a 73% uważa, że jest ona atrakcyjna. Jedyne 5% jest przeciwnego zdania. Jeszcze lepiej wypada ocena bibliotek: 87% badanych pozytywnie ocenia dostęp do nich, a 81% ich ofertę. Pozytywnie oceniono także warunki lokalowe: liczebność studentów podczas zajęć (75%), wyposażenie sal (79%), ich wielkość i przestronność (76%). Niezadowolenie wyrażało jedynie 7% badanych.

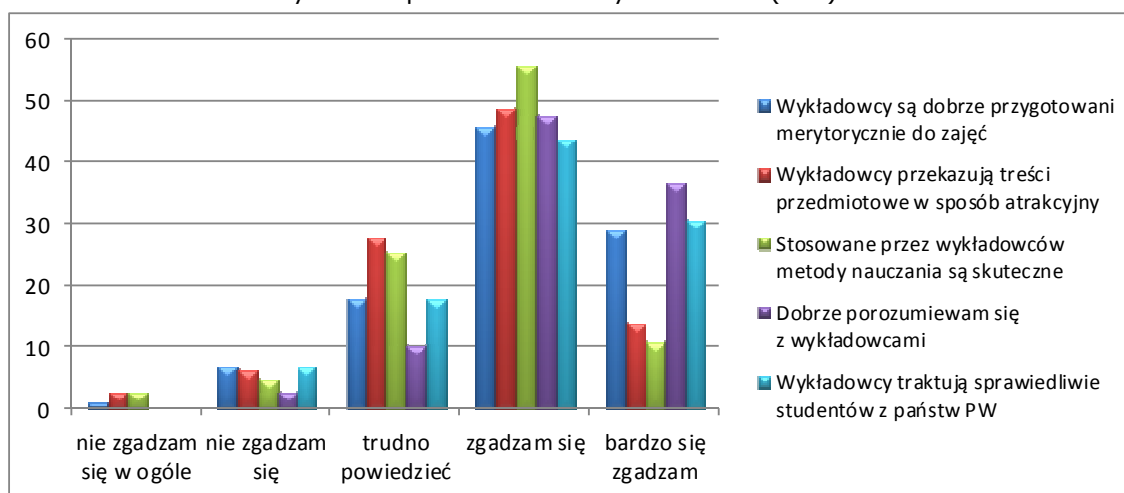
OCENA RELACJI INTERPERSONALNYCH

Specjalną funkcję w kształtowaniu oceny jakości studiowania w Lublinie ma postawa osób prowadzących zajęcia. W badaniach jakościowych postawa wykładowców jest oceniana pozytywnie. Wykładowcy są opisywani jako osoby kompetentne, zaangażowane, wyrozumiałe dla trudności przyjeżdżających, otwarte na kontakty ze studentami. Jedyne niewielka grupa rozmówców zauważa, że bywają, choć stosunkowo rzadko, pracownicy dydaktyczni narzekający na przyjeżdżających, mający do nich pretensję o brak

zaangażowania w naukę, nieprzygotowanie się do zajęć czy wręcz zabieranie miejsca kandydatom na studia z Polski.

W badaniach ilościowych zdecydowanie przeważały opinie pozytywne na temat wykładowców. Szczególnie wysoko ocenione zostały ich umiejętności komunikacyjne (83% ocen pozytywnych) oraz sprawiedliwe traktowanie (75%) - (zob. wyk. 21.).

Wyk. 21. Opinie na temat wykładowców (w%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu KUL

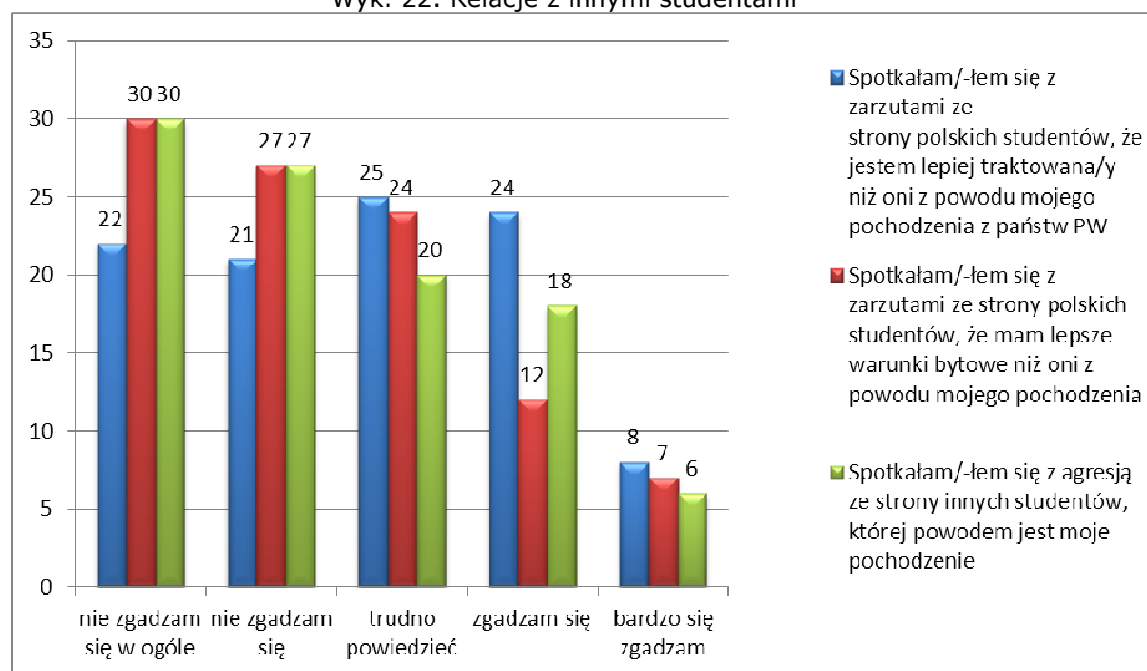
Pracownicy dziekanatów i administracji uczelnianej są pozytywnie oceniani zarówno w badaniach jakościowych, jak i ilościowych. Liczebność osób niezadowolonych nie przekracza w żadnym aspekcie 10% spośród całej grupy badanych.

Opinia studentów na temat akademickich Biur Karier objęła trzy kwestie: ich dostępność, efektywność komunikacji oraz uwzględnienie specyfiki potrzeb studentów zagranicznych. Spora grupa, bo aż 62% badanych, ocenia dostępność biur pozytywnie, tylko 4% badanych ma opinię negatywną. Gorzej wypada ocena komunikatywności pracowników: prawie 14% uważa, że pracownicy nie posługują się językami obcymi w stopniu wystarczającym. Prawie połowa badanych (48%) sądzi, że biura w wystarczającym stopniu biorą pod uwagę możliwości i potrzeby studentów z państw PW, a jedynie 6,5% jest przeciwnego zdania.

W trakcie studiów grupą, z którą najczęściej kontaktują się respondenci są ich koledzy i koleżanki z uczelni. Badania jakościowe wskazują, że relacje

ze studentami z Polski są najczęściej partnerskie i badani są z nich zadowoleni. W badaniach ilościowych zdecydowana większość respondentów (78%) twierdzi, że polscy studenci są im życzliwi, podobnie życzliwi (70%) są także w stosunku do innych studentów z państw PW, a 72% badanych uważa, że zawsze może liczyć na ich pomoc, odmiennego zdania jest jedynie 10%. Z drugiej strony zaś badania pokazały, że relacje te nie są wyłącznie pozytywne (zob. wyk. 22.). Prawie co trzeci student zetknął się z zarzutami, że jest on uprzywilejowany z powodu swojego obywatelstwa, a 19% z opinią, że studenci z państw PW mają lepsze warunki bytowe niż Polacy. Najbardziej niepokojący jest jednak fakt, że aż 24% osób zetknęło się z różnego rodzaju agresją z powodu inności.

Wyk. 22. Relacje z innymi studentami

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu KUL

W raporcie KUL opracowano także szczegółowe porównawcze analizy uzyskanych przez lubelskie uczelnie średnich. Poniższa tabela 5 podsumowuje uzyskane wyniki i wskazuje, jakie obszary działania wymagałyby szczególnej troski i działań usprawniających ze strony poszczególnych uczelni².

² Należy pamiętać jednakże, że dane te nie są reprezentatywne, opierają się na zróżnicowanych liczebnie próbach (np. z WSPA przebadano jedynie 14 studentów, z KUL zaś 42), poza tym obliczane są w oparciu o liczoną w skali porządkowej średnią.

Tab. 5. Oceny poszczególnych obszarów działalności uczelni według wybranych lubelskich szkół wyższych

Oceniane obszary	PL	UMCS	KUL	WSPA	UP
Atrakcyjność kierunków	++	++	++	++++	+++
Dostępności informacji na temat oferty stypendialnej	+	+/-	+	+++	++
Łatwość uzyskania stypendium naukowego	-	-	+/-	+	+/-
Przejrzystość kwalifikowania na staże	+	+/-	+	+	+
Sprawiedliwe kryteria kwalifikacji na staż	+	+/-	+	+	++
Pomoc w realizacji praktyk	+/-	-	+/-	++	++
Dostęp do wymian studenckich	+	+	++	+++	++
Komunikowalność z pracownikami Akademickich Biur Karier	+	+/-	+/-	++	+
Językowe kompetencje wykładowców	++	+++	++	+++	+
Sprawiedliwość traktowania studentów z państw PW	++	++	+	+++	++
Dostęp do bibliotek	++++	+++	++	+++	++
Wielkość, przestronność i oświetlenie sal wykładowych	+++	+	++	+++	++
Łatwość załatwiania spraw administracyjnych	++	+	+	+++	++
Problemy w relacjach ze studentami polskimi	-	-	-	+	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu KUL

Objaśnienia:

++++ średnia ocen powyżej 4,6

+++ średnia ocen między 4,2 - 4,6 (przedział lewostronnie zamknięty)

++ średnia ocen między 3,8 - 4,2 (przedział lewostronnie zamknięty)

+ średnia ocen między 3,4 - 3,8 (przedział lewostronnie zamknięty)

+/- średnia ocen między 3,0 - 3,4 (przedział lewostronnie zamknięty)

- średnia ocen poniżej 3,0

Uniwersytet Katolicki w Ružomberku

Wydział Edukacji

Kształtujemy umysły i serca.

pf.ku.sk

Według najnowszych danych Słowackiego Rankingu Uczelni Wyższych oraz Agencji Ratingowej Wydział Edukacji

zajmuje trzecie miejsce wśród najlepszych wydziałów edukacji na Słowacji
zajmuje drugie miejsce na Słowacji pod względem najlepszych możliwości zatrudnienia dla absolwentów
zajmuje pierwsze miejsce na Słowacji w kategorii atrakcyjność studiów
zajmuje pierwsze miejsce na Słowacji w kategorii Edukacja

Kształtujemy umysły i serca w duchu tradycji moralnej, intelektualnej i akademickiej. Oferujemy kształcenie i formację na poziomie uniwersyteckim oraz prowadzimy badania na rzecz integralnego rozwoju jednostkowego i całego społeczeństwa. Uniwersytet Katolicki w Ružomberku podtrzymuje tradycję uczelni katolickich na całym świecie, która zakłada obronę i umacnianie godności i dziedzictwa kulturowego człowieka. Misją uczelni jest poszukiwanie odpowiedzi na problemy i wyzwania, jakie niesie ze sobą współczesne życie.

Uniwersytet Katolicki (UK) w Ružomberku został założony 1 kwietnia 2000 r. decyzją Rady Narodowej Republiki Słowacji. Wydział Edukacji jest wydziałem założycielskim UK.

5. Opinie lubelskich studentów zagranicznych z państw PW na temat Lublina

Tematyka badań jakościowych i ilościowych dotyczyła także jakości życia studentów jako mieszkańców miasta (warunki bytowe, troska o stan zdrowia fizycznego i psychicznego, poczucia bezpieczeństwa, możliwości rozwoju zainteresowań, talentów, praktyki religijne itp.). Respondentów poproszono o ocenę jakości życia w Lublinie.

OFERTA KULTURALNA MIASTA

Pierwsza część pytań dotyczyła oferty kulturalnej Lublina, uczestnictwa studentów zagranicznych w imprezach/wydarzeniach oferowanych przez lubelskie instytucje kultury. Łącznie 70% badanych uważa, że oferta kulturalna jest dla nich interesująca, niecałe 5% badanych (4,6%) sądzi, że nie jest ona atrakcyjna dla studentów z państw PW, a 84% uznało, że ma dostęp do informacji na temat aktualnych wydarzeń kulturalnych w mieście, a 82% zgodziło się z twierdzeniem, że ma możliwość uczestniczenia w nich. Niestety nie wiadomo, ile osób faktycznie w nich uczestniczy. Do braku możliwości uczestnictwa w akcjach i wydarzeniach kulturalnych przyznało się tylko 4,6% studentów. Badania jakościowe potwierdziły tę tezę. Badani studenci zadeklarowali, że w Lublinie mogą bez większych przeszkód rozwijać swoje zainteresowania czy pasje: odpowiedziało tak 70,6% respondentów. Jednocześnie należy zauważyć, że prawie jedna piąta badanych (19,6%) ma wątpliwości, czy może realizować swoje pasje w takim samym stopniu, jak polscy studenci, co może wskazywać na fakt, iż doświadczyli w tym względzie jakichś ograniczeń, o czym wprost mówi 9,9% badanych.

PRAKTYKOWANIE WARTOŚCI RELIGIJNYCH

W odpowiedzi na pytanie dotyczące możliwości praktykowania swojej religii 84,9% badanych studentów podała, że nie odczuwa w tym zakresie żadnych ograniczeń. Odmiennego zdania jest zaledwie 3,3% badanych. Z kolei

71,9% badanych osób stwierdziło, że duszpasterstwo akademickie oferuje im możliwość skorzystania ze swojej działalności. Ponad połowa pytaných (54,3%) uznała ofertę duszpasterstwa akademickiego za atrakcyjną z ich punktu widzenia. Spora liczba badanych osób (40,5%) nie potrafiła ocenić atrakcyjności oferty duszpasterstwa akademickiego, natomiast negatywnie ocenia ją 5,3% badanych studentów.

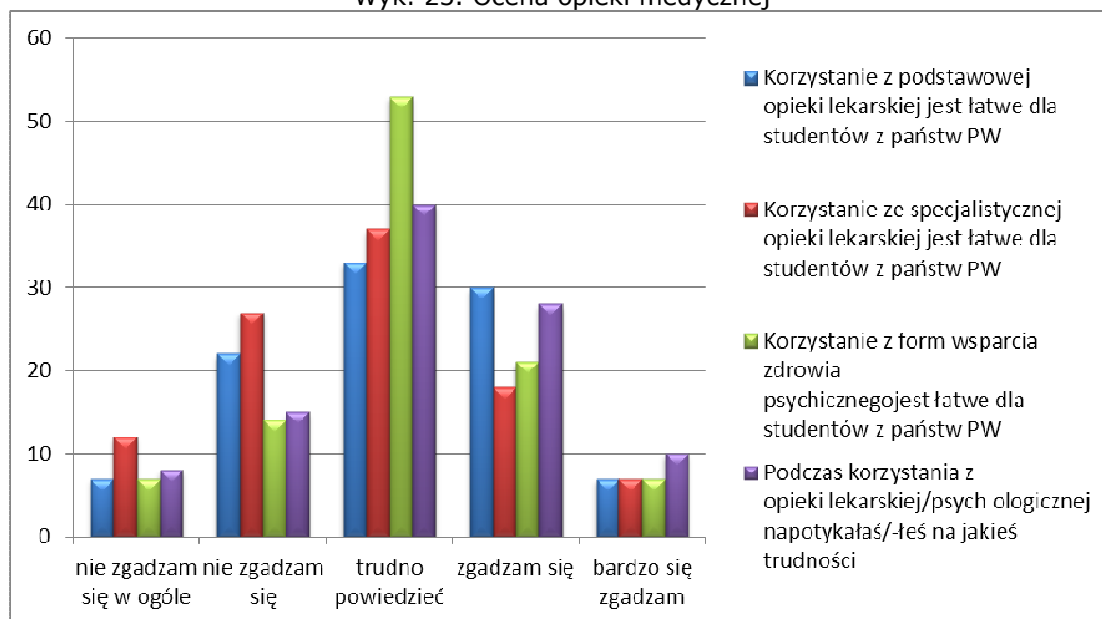
POSZUKIWANIE STANCJI

Podczas poszukiwania stancji studenci z państw PW napotykali na trudności: 45,1% badanych przyznała, że miała z tym problemy. Pewna grupa badanych (30,1%) nie potrafiła określić stopnia trudności ze znalezieniem zakwaterowania w Lublinie.

OCENA OPIEKI MEDYCZNEJ

Bardzo ważną kwestią jest dostępność dla obcokrajowców opieki medycznej, także w zakresie zdrowia psychicznego. Badanych proszono o ocenę lubelskiej służby zdrowia (zob. wyk. 23.). Z danych wynika, że spora grupa studentów negatywnie ocenia dostęp do opieki zdrowotnej: 37% badanych uważa, że studenci z państw PW mają problemy z dostępem do podstawowej opieki medycznej, a jedynie 7% jest przeciwnego zdania, 25% deklaruje pojawienie się problemów w dostępie do leczenia specjalistycznego, a 28% zaś do poradnictwa psychologicznego. Co trzeci z respondentów (38%) doświadczył problemów związanych z leczeniem się w Lublinie.

Wyk. 23. Ocena opieki medycznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu KUL

OCENA LUBELSKICH URZĘDÓW

W kolejnych pytaniach proszono badanych studentów o ocenę pracy lubelskich urzędów. Większość badanych studentów (66,7%) zadeklarowała, że korzystanie z usług lubelskich urzędów jest dla nich łatwe, przeciwnego zdania jest 9,2% badanych studentów, a 64,7% respondentów czuje się zadowolonymi z jakości załatwiania spraw urzędowych w tych instytucjach. Prawie połowa badanych studentów (47,7%) jest zadowolona ze sposobu załatwienia spraw w Urzędzie Wojewódzkim. Niezadowolonych jest 11,2% badanych osób. Ogólnie można stwierdzić, że wypowiedzi świadczą o dobrej jakości pracy lubelskich urzędów, jednak należy także zauważyć, że duża część badanych studentów wyraża swoją wątpliwość w tym względzie – jest to 25,5% badanych, którzy nie byli pewni oceny pracy urzędów samorządowych oraz 41,2% w przypadku oceny Urzędu Wojewódzkiego.

Badani wskazywali na obszary, w jakich pojawiają się problemy w kontaktach z urzędami. Okazuje się, że respondenci w większości nie doświadczali trudności językowych podczas załatwiania spraw w urzędach (97,4%). Studenci stwierdzili także, że nie doświadczali uprzedzenia względem cudzoziemców podczas załatwiania spraw urzędowych: odpowiedziało tak 97,4%

badanych. Respondenci odpowiadając na to pytanie mogli także, w oparciu o własne doświadczenia, podać inne trudności, na które napotkali podczas załatwiania spraw urzędowych. W tej kwestii wypowiedziało się zaledwie 7 osób, podając następujące trudności:

- brak wiedzy w zakresie praw i obowiązków cudzoziemców;
- „dziwny system”;
- zła organizacja, długi czas załatwiania spraw;
- brak chęci udzielenia informacji i pomocy w załatwieniu spraw;
- niecierpliwość pracowników;
- biurokracja;
- duże kolejki.

Nieco odmiennie badani wypowiadali się o kontaktach z Urzędem Miasta. Niemal co trzeci badany (53 osoby) wymienił różne problemy. Spośród deklarowanych trudności w kontaktach z lubelskimi urzędami na pierwszy plan wysuwa się bariera językowa (ta odpowiedź pada łącznie 12 razy), brak pomocy ze strony urzędników (8 osób) oraz długi okres oczekiwania na rozpatrzenie spraw (7 osób) i nadmierna biurokracja (6 osób). Ponadto, badani uskarżają się na złą postawę urzędników (nieuprzejmość, brak życzliwości względem klientów itp.) (4 osoby), a także ich niekompetencję (2 osoby). Badani napotykali także długie kolejki w urzędach (3 osoby), zgłaszano problemy ze skompletowaniem potrzebnych dokumentów (3 osoby), co z pewnością wiązało się zarówno z trudnościami w dostępie do informacji (2 osoby) wynikającymi z bariery językowej, złej organizacji urzędu (1 osoba), zawłościami polskiego prawa (1 osoba) oraz z podejściem samych urzędników, którzy nieczęsto wykazywali chęć pomocy cudzoziemcom.

Studentów poproszono także o ocenę dostępu do poradnictwa prawnego. Okazało się, że w Lublinie jego poziom jest zadowalający. Badani studenci uznali, że mają wystarczający dostęp do porad prawnych związanych z ich pobytem w Polsce – podało tak 50,3% badanych studentów. Zbliżona liczba respondentów (51%) uważa, że ma wystarczający dostęp do bezpłatnych porad prawnych. Jednocześnie stosunkowo duża liczba badanych ma wątpliwości z tym związane: 39,9% respondentów nie jest pewna, czy dostęp do tego typu usług prawnych jest w Lublinie zadowalający – być może wiąże się to z brakiem osobistych doświadczeń w tym obszarze.

BEZPIECZEŃSTWO W MIEŚCIE

Wyniki badania wskazują na niepokojące zjawisko. Jedynie 30,1% studentów pochodzących z państw PW uważa, że w Lublinie nic nie zagraża ich bezpieczeństwu. Do odczuwania zagrożenia przyznało się aż 44,4% respondentów.

INFRASTRUKTURA

Zdecydowana większość spośród badanych studentów korzysta z komunikacji miejskiej (85%). Aż 75,8% respondentów podało, że komunikacja miejska w Lublinie jest przyjazna osobom używającym innego języka niż język polski. Jednocześnie zaledwie 4,6% miało odmienne zdanie w tej kwestii.

Dwa pytania dotyczyły oceny dostępności pubów. Analizy wskazują, że 75,2% badanych uważa ofertę lubelskich pubów itp. za atrakcyjną, jednak jednocześnie 20,38% studentów nie jest pewna atrakcyjności tych miejsc w Lublinie – być może nie potrafi tego stwierdzić, ponieważ nie korzysta z takich form rozrywki. Większość badanych sądzi, że w lubelskich pubach itp. można porozumieć się w języku obcym (65%). Studenci z państw PW mają łatwy dostęp do obiektów sportowych w Lublinie, taką opinię wyraziło 73,9% badanych, natomiast 4,6% badanych była przeciwnego zdania.

OCENA MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA I PLANY DOTYCZĄCE PRZYSZŁOŚCI

W pierwszym pytaniu z tego obszaru proszono o deklarację, czy badana osoba odczuwa potrzebę znalezienia dodatkowej pracy w wolnym czasie. Większość badanych studentów ma potrzebę podjęcia dodatkowej pracy, jest to 71,8% badanych studentów. W kolejnym pytaniu proszono o odpowiedź, czy studenci z krajów PW mogą łatwo znaleźć dodatkową pracę w Lublinie, jeśli jej potrzebują. Wśród osób odpowiadających na to pytanie, 34,6% respondentów stwierdziło, że będąc studentem z państw PW nie jest łatwo znaleźć dodatkową pracę. Jednocześnie 36,6% badanych uważa, że znalezienie dodatkowej pracy w Lublinie nie jest szczególnie trudne dla takich studentów. Duża grupa respondentów (41,8%) uważa, że studenci z państw PW po ukończeniu studiów mają małe szanse na znalezienie zatrudnienia w wyuczonym na studiach

zawodzie w Polsce, 22,9% badanych osób sądzi, że w Polsce nie ma takiej możliwości, ale 35% jest przeciwnego zdania. Pytani o szansę na znalezienie zatrudnienia w wyuczonym zawodzie w kraju pochodzenia badani studenci byli zdania, że mają taką możliwość: uważa tak 41,8%. Spora liczba studentów wykazuje jednak pewne wątpliwości w tym względzie (34,6% respondentów).

Prawie połowa wszystkich badanych studentów wciąż nie ma jasno określonych planów dotyczących powrotu do kraju pochodzenia (43,8% badanych). Wśród zdecydowanych dominują ci, którzy po zakończeniu studiów nie planują powrotu do kraju pochodzenia – 41,1% badanych studentów. Aż 60,2% badanych chce po ukończeniu studiów rozpocząć kolejne studia w Polsce. Spośród badanych 32,0% nie podjęło jeszcze decyzji dotyczącej miejsca studiowania. Ponad połowa badanych studentów (55,5%) jest zdecydowanych na poszukiwanie pracy po zakończeniu studiów w Polsce, ale większość z nich (50%) zamierza po ukończeniu studiów przenieść się do innego miasta w Polsce. Wśród badanych studentów duża grupa (51,0%) po zakończeniu studiów chciałaby wyjechać do innego państwa Unii Europejskiej, aby tam kontynuować studia. Co ciekawe, 30% badanych studentów zamierza po zakończeniu studiów poszukać pracy na uczelni, na której aktualnie studiuje.

Ogólnie można stwierdzić, że w planach dotyczących przyszłości studentów pochodzących z państw PW dominuje nastawienie na kontynuowanie nauki w Polsce (z czego ponad połowa badanych chciałaby kontynuować kształcenie w Lublinie) lub na poszukiwanie pracy w jednym z państw Unii Europejskiej. Najchętniej studenci chcieliby podjąć pracę zgodną z wyuczonym podczas studiów zawodem, choć biorą też pod uwagę inne możliwości. Można zadać sobie pytanie, czy Lublin jest dla nich etapem w drodze na Zachód, czy wstępem do osiedlenia w Polsce, czy szansą na wzbogacenie kapitału kariery powiązaną z powrotem do kraju pochodzenia.

UMCS

UNIwersytet Marii Curie-SkŁodowskiej

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej to największa uczelnia publiczna po wschodniej stronie Wisły. Jako instytucja głęboko zakorzeniona w regionie, od ponad 70 lat pełni rolę kulturotwórczą i opiotwórczą oraz wnosi istotny wkład w budowanie gospodarki opartej na wiedzy. Do chwili obecnej naszą Uczelnię ukończyło ponad 218 tys. absolwentów.

Wszechstronna oferta edukacyjna oraz bogate doświadczenie stanowią nasze atuty. Co roku proponujemy nowe kierunki studiów, a także wprowadzamy unikalne specjalizacje. Kształcenie prowadzone jest na 11 Wydziałach w Lublinie oraz Wydziale Zamiejscowym w Puławach, ponad 80 kierunkach studiów oraz ponad 250 specjalnościach.

Wzrasta także potencjał naukowo-badawczy UMCS - dysponujemy nowoczesnymi laboratoriami i pracowniami, inwestujemy w infrastrukturę oraz modernizację już istniejących obiektów. Powstały nowoczesne obiekty i laboratoria, np. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, w Instytucie Informatyki czy też w Centrum Nanomateriałów Funkcjonalnych na Wydziale Chemii, na terenie Inkubatora Medialno-Artystycznego – wyjątkowego, cyfrowego ośrodka twórczego, w którym powstają nagrywane wspólnie z TVP Lublin programy i koncerty oraz w Centrum Naukowo-Badawczym ECOTECH-COMPLEX, w którym będą prowadzone prace badawcze z zakresu mikrobiologii, biotechnologii i technologii informatycznych na najwyższym poziomie.

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej spośród innych uczelni, nie tylko w regionie, ale i w Polsce, wyróżnia unikatowy, zlokalizowany w centrum miasta kampus studencki, na który składają się: budynki dydaktyczne, kluby, obiekty sportowe oraz kulturalne. Możemy poszczycić się 9 akademiami, które pod względem funkcjonalności plasują się w czołówce domów studenckich w Polsce.

Studenckie życie kulturalne toczy się wokół Akademickiego Centrum Kultury „Chatka Żaka” oraz Inkubatora Medialno-Artystycznego. Do dyspozycji studentów pozostaje również Centrum Kultury Fizycznej wyposażone w nowoczesny basen o standardach międzynarodowych. Studenci mogą uczestniczyć w zajęciach ponad 40 sekcji sportowych, prowadzonych przez Klub Uczelniany AZS UMCS.

**Uniwersytet
Marii Curie-Skłodowskiej**
Pl. M. Curie-Skłodowskiej 5
20-031 Lublin, POLSKA

www.umcs.pl

6. Rekomendacje dla uczelni i władz miasta

Rekomendacje zostały opracowane na podstawie informacji zebranych podczas wizyt studyjnych w uniwersytetach partnerskich projektu (Uniwersytet Mykolas Romeris w Wilnie i Katolicki Uniwersytet w Ružomberku), a także wskazówek nadesłanych przez tych partnerów. Są one zarówno pewną generalizacją dobrych praktyk już stosowanych na uniwersytetach partnerskich, a także lubelskich oraz pomysłów nowych, opracowanych na podstawie badań prowadzonych w ramach projektu oraz idei wykrystalizowanych w trakcie wspólnych dyskusji z wieloma interesariuszami. Rekomendacje, wynikające z działań, realizowanych w trakcie trwania projektu, adresowane są zarówno do uczelni, jak i do władz miasta. W przypadku uczelni rekomendacje odnoszą się do: rekrutacji, promocji (przy czym należy pamiętać, że rekrutacja i promocja idą w parze), obsługi administracyjnej, infrastruktury, procesu dydaktycznego, staży (rozwoju zawodowego), możliwości rozwoju zainteresowań oraz form i możliwości wsparcia (finansowego, prawnego, psychologicznego). W przypadku miasta rekomendacje dotyczą promocji, infrastruktury, możliwości rozwoju zainteresowań i bezpieczeństwa. Rekomendacje wspólne, kierowane tak do uczelni, jak i do miasta, dotyczą działań kulturalnych, integracji na płaszczyźnie międzykulturowej (międzynarodowej) oraz wsparcia rozwoju zawodowego.

Nie należy jednakże traktować tych rekomendacji jedynie jako wskazówek wewnętrznych, skierowanych do uczelni lubelskich i władz Lublina, mają one także znacznie szerszy wymiar praktyczny. Mogą bowiem być inspiracją dla innych uczelni w Polsce, biorąc pod uwagę fakt, że lubelskie uczelnie są liderami w polskich rankingach umiędzynarodowienia i wiele z tych pomysłów jest już w trakcie realizacji. Jednakże, uwzględniając wagę problemów demograficznych i spadającą dramatycznie liczbę studentów, konieczne jest podejmowanie nowych działań, także przez lubelskie uczelnie i władze Lublina, aby poziom internacjonalizacji stale wzrastał. Jednocześnie w rekomendacjach wskazano ograniczenia prawne, strukturalne i finansowe ograniczające znacznie możliwość proponowanych przez partnerów zagranicznych rozwiązań. Ich identyfikacja jest pierwszym krokiem do działań usprawniających funkcjonowanie uniwersytetów zarówno na poziomie lokalnym, w obszarze współpracy z władzami miasta, organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorcami, a także na poziomie międzynarodowym.

DOBRE PRAKTYKI

Wśród rekomendacji znalazło się zalecenie, by każda z uczelni przygotowała informator o procedurach aplikacyjnych dla studentów zagranicznych, dostępny tak na stronach internetowych, jak i w wersji tradycyjnej (drukowanej). Informator taki, opisujący „krok po kroku” procedury związane z rekrutacją, ale także z ogólnym funkcjonowaniem uczelni, jest w istocie przygotowywany przez uczelnie – jest to praktyka obecna powszechnie. Ze względu na rosnącą liczbę kandydatów na studia będących obcokrajowcami, uniwersytety coraz częściej prowadzą też działania rekrutacyjne za pośrednictwem Internetu. W przypadku studiów prowadzonych w języku polskim praktyką staje się też prowadzenie za pośrednictwem Internetu (np. programu Skype) rozmów z kandydatami zagranicznymi, które mają sprawdzić ich znajomość języka polskiego.

Podobnie jest w przypadku spotkań organizacyjnych dla studentów obcokrajowców, rozpoczynających naukę. Wszystkie uczelnie, biorące udział w projekcie, organizują takie spotkania (*Welcome Meetings*), czasem w formie rozbudowanej (*Welcome Weeks*). Podczas tych spotkań nowi studenci mogą zapoznać się z procedurami obowiązującymi na uczelni, a także przekonać się, jak wygląda „życie studenckie”. Bez wątpienia jest to jedynie rodzaj wprowadzenia, ponieważ możliwe jest zapoznanie studentów tylko z podstawowymi kwestiami, a ze szczegółowymi zagadnieniami będą się zaznajamiać w trakcie studiów (co nota bene jest istotą studiowania), niemniej jednak jest to dobre rozwiązanie, funkcjonujące z powodzeniem w wielu uczelniach na całym świecie. Dzięki temu zwiększa się komfort studiowania, a jednocześnie zmniejszają obawy, związane z przebywaniem w nowym środowisku – co jest istotne zwłaszcza w przypadku studentów z zagranicy.

Także rekomendacja, odnosząca się do promowania lubelskich uczelni przy wykorzystaniu takich narzędzi jak np. portale społecznościowe, jest od dawna realizowana (choć w różnym zakresie). Warto tu jednak przemyśleć kwestię profesjonalizacji tych działań, w ramach spójnej strategii promocji każdej z uczelni. Do działań promocyjnych, realizowanych już przez uczelnie, trzeba też zaliczyć udział w zagranicznych targach edukacyjnych i korzystanie z pośrednictwa międzynarodowych agencji rekrutacyjnych – także w tym

przypadku winny być to działania przemyślane, szczególnie wzięwszy pod uwagę liczbę i różnorodność (efektywność) wzmiankowanych agencji.

W kontekście procesu dydaktycznego warto podkreślić są dobre praktyki, które z powodzeniem realizowane są przez biorące udział w projekcie lubelskie uczelnie, takie jak:

1. prowadzenie bezpłatnych kursów językowych dla studentów zagranicznych;
2. prowadzenie specjalistycznych kursów z języka polskiego przygotowujących do studiowania na takich kierunkach jak medycyna, prawo, nauki przyrodnicze;
3. organizowanie szkół letnich i szkół języka polskiego.

Także w przypadku współpracy miasta z uczelniami, dotyczącej studentów zagranicznych, wiele już zrobiono: powszechnie stosowaną dobrą praktyką są zniżki dla obcokrajowców posiadających różnego rodzaju karty czy legitymacje; wspólnie organizowane są wydarzenia kulturalne adresowane do młodych ludzi, także z zagranicy; prowadzona przez Urząd Miasta witryna „Study in Lublin” i służące temu samemu celowi strony profilowe w serwisach społecznościowych są prowadzone przy wsparciu studentów-stażystów (a partnerami „Study in Lublin” jest dziewięć lubelskich uczelni wyższych).

Odrębną nieco kwestią pozostaje współpraca z podmiotami drugiego i trzeciego sektora, tj. przedsiębiorstwami i organizacjami społecznymi. Współpraca taka jest prowadzona, podobnie jak współpraca ze szkołami – w ramach działań popularyzujących naukę nauczyciele akademicki prowadzą zajęcia w szkołach, organizowany jest też np. Lubelski Festiwal Nauki. Działania te jednak winny być bardziej usystematyzowane i przemyślane – w niewielkim stopniu wykorzystywany jest np. potencjał Lubelskiego Parku Naukowo-Technologicznego. Przykładem mogą być działania, podejmowane przez Uniwersytet Mykolasza Romerisa w Wilnie, który na szeroką skalę organizuje szkolenia i konsultacje dla organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw. Ścisła współpraca uczelni, miasta i biznesu leży w interesie wszystkich – zależy bowiem od niej efekt synergii, warunkujący rozwój Lublina.

REKOMENDACJE DLA UCZELNI

Sugestie kierowane do uczelni odnoszą się do kilku płaszczyzn ich funkcjonowania. Po pierwsze, rekomendowane są działania na poziomie fazy rekrutacyjnej i przyjmowania studentów zagranicznych. Niewątpliwie nie sposób nie zgodzić się z tym, że każda uczelnia winna mieć biuro obsługi studentów zagranicznych, dedykowane do spraw kompleksowo związanych z wszelkimi aspektami dotyczącymi pobytu na uczelni studentów z zagranicy (jak pokazuje praktyka, także na poszczególnych wydziałach, na których rośnie liczba studentów zagranicznych, konieczne jest wprowadzanie stosownych struktur). Godne uwagi jest też przydzielanie każdemu studentowi osoby spośród „lokalnych” studentów, która będzie „opiekunem wprowadzającym” – taką praktykę stosuje Katolicki Uniwersytet w Rużomberku – należy tu jednak odnotować fakt, że tego rodzaju działania są znacznie łatwiejsze do przeprowadzenia w przypadku uczelni, na których liczba studentów zagranicznych jest relatywnie niewielka (bądź w przypadku niewielkich uczelni – takich jak wzmiankowany uniwersytet w Rużomberku). Warto też w tym kontekście rozważyć wprowadzenie możliwości zredukowania czesnego dla studentów zagranicznych, np. poprzez organizowanie konkursów czy wprowadzenie systemu motywacyjnego, uzależniającego wysokość czesnego od osiągnięć w nauce.

Na etapie rekrutacji rekomendowane jest też angażowanie się uczelni we współpracę z zagranicznymi partnerami biznesowymi, którzy oferują studia na uniwersytetach za prowizją (prowizja za każdego przyjętego na studia studenta – pośrednicy, firmy rekrutacyjne). Wskazane jest także korzystanie z reklamy internetowej w modelu PPC (płatność za kliknięcie), przy użyciu takich fraz kluczowych jak np.: study in Poland, study in Europe, study in European Union, study in Lublin itp.) w celu pozyskiwania nowych studentów.

Należy także zadbać, by studenci zagraniczni, zwłaszcza z państw Partnerstwa Wschodniego, byli w swoich rodzinnych miejscowościach i środowiskach „ambasadorami” studiowania w Lublinie, tym samym zachęcając do podejmowania tu studiów. Z drugiej strony, uczelnie winny podkreślać znaczenie umiędzynaradawiania procesu dydaktycznego, np. poprzez informowanie o osiągnięciach naukowych swoich studentów zagranicznych. Ostatnie z przywołanych powyżej rekomendacji odnoszą się także do działań

promocyjnych. Działania takie są już prowadzone intensywnie przez uczelnie, co wynika z wymogów rynku edukacyjnego (przykładem chociażby wspomniane już przewodniki dla kandydatów/studentów). Podniesieniu efektywności działań promocyjnych służyć może:

1. rozsyłanie materiałów promocyjnych do zagranicznych partnerów z sektora szkolnictwa wyższego (ulotki, broszury);
2. prowadzenie pomiaru efektywności różnych kanałów promocji uczelni docierających do studentów zagranicznych (w różnym zakresie jest to już realizowane);
3. wzrost poziomu internacjonalizacji uczelni poprzez udział w różnego rodzaju konferencjach, projektach, działaniach o charakterze międzynarodowym;
4. intensyfikacja współpracy ze szkołami;
5. stworzenie bazy informacyjnej polskich placówek/domów polskich/organizacji zrzeszających Polonię/szkół polskich (również spoza listy dostępnej na stronie MSZ), do których systematycznie przesyłane byłyby materiały promocyjne i informacyjne;
6. w materiałach promocyjnych należy akcentować niskie koszty utrzymania w Lublinie oraz możliwość uzyskania stypendiów (jeśli takowa faktycznie istnieje), eksponować wysoki poziom nauczania, wysokie kompetencje kadry dydaktycznej i osiągnięcia naukowo-badawcze a także usytuowanie w rankingach i prestiż uczelni oraz wskazywać na możliwości znalezienia pracy i rozwoju zawodowego w naszym kraju i na Lubelszczyźnie;
7. przygotowanie filmów promujących uczelnie i poszczególne kierunki (działania takie są już podejmowane, np. w przypadku kierunku *International Relations* na UMCS);
8. wykorzystanie liderów opinii prowadzących blogi i vlogi;
9. prowadzenie intensywnej kampanii promocyjnej w Internecie (Facebook, VKontakte, Youtube, Twitter) – działania takie są prowadzone, warto jednak szczególnie się nad nimi pochylić, biorąc pod uwagę, że (co wynika z badań przeprowadzonych w ramach projektu) zdecydowana większość potencjalnych kandydatów na studia szuka informacji właśnie w Internecie;

ponadto, w kontekście państw Partnerstwa Wschodniego, warto skupić się zwłaszcza na portalu VKontakte.

Kolejne rekomendacje odnoszą się do kwestii związanych z obsługą administracyjną uczelni. W tym wymiarze uwagę należy zwrócić przede wszystkim na:

1. przygotowanie programów zajęć w języku angielskim (zwłaszcza obejmujących nowe kierunki);
2. przygotowanie pełnowymiarowej oferty zajęć dydaktycznych w języku angielskim;
3. kursy przygotowawcze z języka angielskiego i innych przedmiotów organizowane przed rozpoczęciem studiów;
4. wprowadzenie programu mentorów (opiekunów) dla studentów zagranicznych, rekrutowanych również spośród studiujących w uczelni obcokrajowców z wyższych lat studiów;
5. organizowanie tygodnia orientacyjnego dla studentów zagranicznych oraz wprowadzenie szerokiej oferty zajęć integracyjnych we współpracy z organizacjami studenckimi (jak już wspomniano, w różnym zakresie działania tego typu są realizowane);
6. indywidualne podejście do studentów (co szczególnie widoczne jest na uniwersytecie w Ružomberku – jednak uczelnia w Ružomberku to stosunkowo mały uniwersytet, zatem brak anonimowości, indywidualne podejście do studentów zagranicznych i prymat jakości nad ilością są łatwiejsze do wypracowania niż w przypadku dużych uczelni);
7. wprowadzenie możliwości kontaktu on-line w formie czatu lub videoczatu (w określonych terminach, w celu sprawniejszego informowania studentów zagranicznych o kwestiach proceduralnych, funkcjonowaniu systemów USOS itp.);
8. integracja systemów USOS z aplikacjami mobilnymi;
9. pomoc w znalezieniu stacji, stworzenie bazy stacji czy „banku stacji”.

Kolejne rekomendacje odnoszą się do infrastruktury uczelni i dotyczą udogodnień, ułatwiających życie codzienne studentów. Uczelnie uwzględnione

w niniejszym raporcie starają się poprawiać komfort życia studentów obcokrajowców, niemniej w niektórych dziedzinach istnieje możliwość wprowadzenia usprawnień, a mianowicie:

1. wykorzystanie nowych technologii dla poprawienia dostępności infrastruktury – np. na wileńskim Uniwersytecie Mykolas Romeris wprowadzono wirtualną mapę kampusu, dostępną na terminalach umieszczonych we wszystkich budynkach kampusu i ułatwiającą poruszanie się po budynkach uniwersytetu;
2. wprowadzenie nazw infrastruktury np. budynków również w języku angielskim (częściowo już to zrealizowano, np. na Wydziale Politologii UMCS);
3. poszerzenie i unowocześnienie oferty bibliotek akademickich ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań korzystnych dla studentów zagranicznych (księgozbiór, obsługa i informacje w języku angielskim) oraz informatyzacji;
4. rozwinięcie sieci informacji medycznej, zarówno dotyczącej procedury ubezpieczenia zdrowotnego, jak i sieci placówek;
5. kontynuowanie wprowadzania udogodnień dla studentów niepełnosprawnych.

Partnerzy zagraniczni sugerowali także priorytetowe traktowanie studentów zagranicznych przy przydzielaniu miejsca w domach studenta. Wydaje się jednak, że przywołując, gwoili ścisłości niniejszego opracowania, tę rekomendację, należy mieć na uwadze różnorodne uwarunkowania kulturowe, różną liczbę studentów zagranicznych, różne kraje pochodzenia (co wiązać się może z poziomem zamożności). Wszystkie te czynniki powinny być uwzględnione przy podejmowaniu tego rodzaju decyzji, ponieważ istnieje tu potencjalne zarzewie napięć między studentami zagranicznymi a studentami polskimi, którzy mogą takie działania postrzegać jako dyskryminację. Nawiasem mówiąc, niektóre uczelnie już wprowadziły takie rozwiązanie – np. na UMCS na niemal 2600 miejsc w domach studenckich około tysiąca zajmują cudzoziemcy.

Kolejna grupa rekomendacji odnosi się do procesu dydaktycznego i obejmuje następujące kwestie:

1. poszerzenie oferty dydaktycznej w języku angielskim (w tym pełnowymiarowej, np. kierunków);

2. uwzględnienie nowoczesnych technologii przy tworzeniu nowych kierunków studiów i specjalizacji, aby dostosować je do współczesnego świata i rynku pracy;
3. zróżnicowanie rodzajów prowadzonych studiów (*joint study programmes*, projekty w ramach programu Erasmus Plus itp.) w celu dywersyfikacji oferty i przyciągnięcia większej liczby kandydatów, wprowadzenie oferty także studiów podyplomowych prowadzonych w języku angielskim;
4. rozwój kierunków międzyuczelnianych/podwójnego dyplomu realizowanych przez uczelnie lubelskie wspólnie z zagranicznymi;
5. zamieszczenie na stronie internetowej uniwersytetu szczegółowego opisu efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów w języku angielskim;
6. wprowadzenie dobrze zorganizowanego systemu oceniania jakości studiów (temu służyć ma coraz powszechniej wprowadzany system USOS);
7. zwiększenie liczby materiałów dydaktycznych dostępnych on-line;
8. w kontekście studentów z państw Partnerstwa Wschodniego szczególny nacisk należy kłaść na kształtowanie ich postaw (tj. np. myślenia w kategoriach społeczeństwa obywatelskiego, rzetelności dziennikarskiej itp.);
9. wspieranie wyjazdów pracowników w ramach programu Erasmus (i podobnych).

Nasuwa się refleksja, że część ww. rekomendacji odnosi się do kwestii przyciągania studentów zza wschodniej granicy jedynie pośrednio, w istocie skupiając się na szerszej pojmowanym problemie umiędzynaradawiania uczelni (zarówno jeśli chodzi o proces dydaktyczny, jak i badania naukowe). W tym kontekście warto przytoczyć uwagi partnera litewskiego – Uniwersytet Mykolas Romerisa jest uczelnią młodą (założoną w 2004 roku), jej kadre (jak również większość władz dziekańskich i rektorskich) stanowią ludzie młodzi, zwykle nie mający problemów ze znajomością języka angielskiego. Mimo to, a także po to, by skuteczniej konkurować na międzynarodowym rynku edukacyjnym, uniwersytet prowadzi i finansuje kursy językowe, zarówno dla nauczycieli akademickich, jak i pracowników administracyjnych – bez wątpienia przyczynia

się to do rosnącej atrakcyjności dla studentów zagranicznych, ale też do prężnego rozwoju, dzięki któremu uczelnia staje się konkurencyjna wobec największej i najstarszej uczelni na Litwie – Uniwersytetu Wileńskiego (założonego w 1579 roku). Tu warto też nadmienić, że ciekawą praktyką uczelni pracujących nad swoim umiędzynarodowieniem jest organizacja staży zarówno dla pracowników dydaktyczno-naukowych jak i pracowników administracji – co zwiększa ich motywację, a jednocześnie przyczynia się do przełamywania biurokratycznych schematów myślenia.

Innym problemem jest udział studentów zagranicznych w życiu uczelni. Niewątpliwie słuszną jest sugestia, by umożliwić studentom z zagranicy, tak jak funkcjonuje to w Wilnie, odwiedzanie szkół, współpracujących z uczelnią, i przeprowadzanie zajęć, wykładów i spotkań (w języku angielskim, choć w przypadku studentów ze wschodu, studiujących po polsku, byłoby to znacznie łatwiejsze). Wprowadzenie tej idei w życie byłoby jednak nader trudne, jeśli nie niemożliwe. Z jednej strony, szkoły prawdopodobnie nie będą wykazywać nadmiernego entuzjazmu – oddawanie godzin lekcyjnych oznacza bowiem dla nich trudności ze zrealizowaniem programu nauczania. Z drugiej zaś strony problemem jest zjawisko, które stawia pod znakiem zapytania także kolejną rekomendację, zalecającą tworzenie grup dyskusyjnych, w których biorą udział również studenci zagraniczni, oraz umożliwienie studentom zagranicznym uczestniczenia w kołach zainteresowań i organizacjach studenckich. Nie istnieją żadne przeszkody ani bariery formalne – problemem jest natomiast niski stopień zaangażowania studentów w ogóle, także zagranicznych, w jakąkolwiek tego typu działalność. Podobnie rzecz się ma w przypadku udziału studentów cudzoziemców w zarządzaniu strukturą uniwersytetu (działalność w organizacjach studenckich, samorządzie studenckim itp.). Dzięki takiemu udziałowi różnorodne problemy cudzoziemców stałyby się łatwiejsze do zidentyfikowania i rozwiązania. I tu również nie ma żadnych przeszkód formalnych – studenci ci mają taki sam dostęp do wszelkich organizacji jak studenci polscy. Przeszkodą jest natomiast, wspomniany już, brak zaangażowania młodzieży oraz czynnik kulturowy: dla studentów niepolskojęzycznych bariera językowa, natomiast dla studentów ze wschodu (posługujących się językiem polskim) wyniesiony z ojczystych krajów brak tradycji samorządowych i obywatelskich. Są to jednak bariery, których uczelnie

nie są w stanie przełamać poprzez działania administracyjne czy organizacyjne – to szerszy problem, wynikający z uwarunkowań kulturowych i cywilizacyjnych.

Mogą natomiast znaleźć zastosowanie rekomendacje odnoszące się do wsparcia, jakie uczelnie mogą zapewnić studentom obcokrajowcom. Po pierwsze, potrzebne jest stworzenie szerokiej możliwości finansowania stypendiów dla studentów zagranicznych. Rozszerzenie oferty stypendialnej jest prawdopodobnie najefektywniejszym narzędziem zwiększania liczby studentów z państw Partnerstwa Wschodniego w Lublinie. Po drugie, korzystnym byłoby prowadzenie przez uczelnie bezpłatnych porad prawnych dla studentów zagranicznych (o szerokim spektrum – od kwestii dotyczących prawa pobytu po legalne możliwości zatrudnienia). Po trzecie, to samo odnosi się do pomocy psychologicznej. Uczelnie co prawda zazwyczaj udzielają wsparcia psychologicznego studentom obcokrajowcom, nader często funkcjonuje to jednak jedynie w teorii (choćby z racji niewystarczającej informacji). Tu ciekawym przykładem jest sytuacja na uczelni w Ružomberku, która zapewnia studentom międzynarodowym kompleksowe doradztwo, pomoc i wsparcie w różnych sytuacjach życiowych poprzez swój Ośrodek Poradnictwa. Profesjonalny zespół pracujący w tym ośrodku zapewnia doradztwo zawodowe, psychologiczne, socjalne i prawne. Ośrodek Poradnictwa pomaga także studentom zagranicznym o specjalnych potrzebach, z niepełnosprawnością i studentom – młodym rodzicom. Lubelskie uczelnie, biorące udział w projekcie, także pomagają studentom w ten sposób (na takich samych prawach polskim i zagranicznym) – nie są to jednak zwykle rozwiązania kompleksowe, funkcjonujące w ramach jednej spójnej struktury na uczelni.

Jeśli chodzi o możliwości rozwoju studentów zagranicznych, rekomendacje dotyczą dwóch obszarów: kultury i sportu. W sferze kultury zaleca się, by struktury uczelni rozwijały i zacieśniały istniejącą współpracę z organizacjami pozarządowymi i władzami miasta w celu wspólnego organizowania wydarzeń kulturalnych. Tego rodzaju wydarzenia i imprezy powinny przyczyniać się do pogłębiania integracji studentów zagranicznych, a także do uatrakcyjnienia wizerunku uczelni, a tym samym zwiększenia jej rozpoznawalności wśród potencjalnych studentów zagranicznych. Analogicznie sytuacja wygląda w przypadku organizowania imprez sportowych.

REKOMENDACJE DLA WŁADZ MIASTA

Sugestii kierowanych do władz miasta, w porównaniu z liczbą rekomendacji adresowanych do biorących udział w projekcie uczelni, jest znacznie mniej. Dotyczą one przede wszystkim promocji, działań zorientowanych na rozwój rynku pracy, infrastruktury i bezpieczeństwa.

W sferze promocji zaleca się dalsze rozwijanie strony internetowej „Study in Lublin” (<http://study.lublin.eu/en/>) oraz stworzenie mobilnej wersji tej strony. Równoległe należy prowadzić dotychczasowe działania promujące miasto – w ostatnich latach działania te są coraz bardziej intensywne i pozytywnie wpływają na wizerunek Lublina, tak w Polsce, jak i zagranicą.

Mimo tego poprawiającego się wizerunku podstawowym problemem miasta (jak i regionu) pozostaje ograniczony rynek pracy, przyczyniający się do odpływu ludności, w tym jednostek najbardziej kreatywnych i operatywnych. Stąd zadaniem miasta winno być, w kontekście napływu studentów z zagranicy, w tym z państw Partnerstwa Wschodniego, tworzenie i promowanie programów i projektów zorientowanych na zatrzymywanie talentów w Lublinie. Innymi słowy, w tym wymiarze współpraca miasta z uczelniami winna polegać na wzmacnianiu kapitału społecznego.

Natomiast mając na względzie realizację niniejszego projektu i płynące zeń wnioski, warto wspomnieć o ciekawym rozwiązaniu, stosowanym w Rużomberku – studenci tamtejszego uniwersytetu mogą odbywać praktyki w miejskich przedsiębiorstwach (lokalne media, szkoły, usługi socjalne itp.). Przyczynia się to do konsolidowania lokalnej społeczności, buduje poczucie tożsamości i zacieśnia współpracę uczelni z miastem. Jednak Rużomberk jest niewielkim miastem, w którym funkcjonuje jedna uczelnia – w przypadku kilkuset tysięcy Lublina, w którym jest więcej studentów niż Rużomberk liczy sobie mieszkańców, tego rodzaju rozwiązanie byłoby niezwykle trudne do zastosowania.

Jeśli chodzi o infrastrukturę miejską, miasto powinno nadal rozwijać sieć transportową – o ile komunikacja miejska jest dobrze rozwinięta, o tyle przepustowość komunikacyjna miasta pozostawia wiele do życzenia. W tej kategorii należy też umieścić sugestię, by w strukturach Urzędu Miasta znalazła się komórka, której zadaniem będzie pomoc studentom zagranicznym w poszukiwaniu zakwaterowania (stancji, mieszkań) w Lublinie.

Miasto i uczelnie współpracują już w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych/sportowych i współpraca ta powinna być kontynuowana i pogłębiana. Natomiast w sferze bezpieczeństwa publicznego sugeruje się zwiększenie liczby patroli i wzmocnienie monitoringu w okolicach przylegających do kampusów (zwłaszcza biorąc pod uwagę, że w tych rejonach miasta znajduje się wiele pubów, klubów i innych lokali, gdzie gromadzi się młodzież). Coraz istotniejsze wydaje się także szkolenie policjantów, dotyczące różnic kulturowych – Lublin, po kilkudziesięciu latach, ponownie nabiera charakteru miasta wielokulturowego, co ma swoje dobre strony, ale może być też źródłem napięć.

OBSZARY WSPÓLNEGO DZIAŁANIA NA RZECZ STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH

Partnerzy zagraniczni bardzo pozytywnie odbierają program „Study in Lublin”; zauważając, że takie partnerstwo uczelni wyższych z jednostkami samorządowymi jest „mało, że właściwą – jedyną drogą”, aby pozyskać studentów zagranicznych i stać się atrakcyjnym miastem dla cudzoziemców. Podkreśla się zatem znaczenie współpracy pomiędzy uniwersytetami a urzędem miasta i wskazuje na konieczność jej rozwijania. Doceniane jest także duże zaangażowanie Lublina (zarówno miasta, jak i uczelni) w rozwój współpracy z Ukrainą, ale sugerowane jest także podejmowanie podobnych wysiłków w zakresie współpracy z innymi krajami, tak aby zachęcać do studiowania na naszych uczelniach młodzież z całej Europy. „Doceniamy wielki wkład współpracy z Ukrainą, ale rekomendujemy nie ograniczać się i rozwijać współpracę z innymi krajami”. Biorąc pod uwagę położenie Lublina, jego kulturowe i historyczne uwarunkowania, naturalnym wydaje się, że głównym kierunkiem takich działań powinny być państwa Partnerstwa Wschodniego.

Ponadto, uniwersytety powinny współpracować z różnego rodzaju instytucjami, władzami miasta czy organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz studentów obcokrajowców. Dzięki takiej współpracy powstają projekty, których celem jest podniesienie jakości życia studentów obcokrajowców w określonym miejscu. Liczba takich projektów powinna rosnąć, przy czym należy położyć nacisk na to, by były one zorientowane przede wszystkim na efekty długofalowe (podobnie jak projekt „Europejski Uniwersytet Wschodni”). Istotne miejsce powinny tu zajmować inicjatywy skierowane na budowę i umacnianie idei społeczeństwa otwartego i dialogu kultur.

W szerszym wymiarze należy rozważyć współpracę na poziomie instytucjonalnym, np. obecność przedstawicieli uczelni w Radzie Miasta i przedstawicieli miasta w Senatach uczelni (pod warunkiem wszakże, że taka obecność będzie miała realne, a nie symboliczne znaczenie). Urząd Miasta i lubelskie uczelnie powinny też prowadzić wspólne działania w zakresie promocji, informacji i wspierania studentów zagranicznych (istotna będzie np. informacja dotycząca prawnych regulacji, związanych z możliwością zatrudnienia w Polsce) – takie wspólne działania przyczyniają się, jak już zaznaczono, do synergii rozwoju miasta i regionu.

Synergii tę wspierać będą też działania zorientowane na wzmacnianie dialogu międzykulturowego. W swojej historii Lublin odgrywał już rolę istotnego ośrodka polityczno-ekonomiczno-kulturalnego Rzeczypospolitej i całej Europy Środkowo-Wschodniej. Należy, opierając się na tych tradycjach, dążyć do przywrócenia miastu tej pozycji. Bez otwarcia się na szeroką współpracę międzynarodową z państwami Europy Wschodniej oraz Środkowej będzie to niemożliwe. Stąd postulat zacieśniania współpracy nie tylko z Ukrainą wydaje się słuszny. Z racji historycznych uwarunkowań właściwą wydaje się np. idea utworzenia w Lublinie centrum współpracy polsko-litewskiej. Bez ścisłej współpracy miast i uczelni będzie to także niemożliwe.

Współpraca ta jest konieczna także w kontekście wspierania rozwoju zawodowego studentów (nie tylko zagranicznych). Przykładem działań, które w tym zakresie należy popierać, może być współpraca z parkami technologicznymi w celu usprawnienia procesu komercjalizacji prac badawczo-naukowych oraz integracji biznesu, nauki i badań. Kolejny przykład to współpraca z przedsiębiorstwami w celu aktywizacji studentów, w tym zagranicznych, i zaangażowania ich w projekty naukowo-badawcze o charakterze międzynarodowym, co można osiągnąć np. poprzez intensyfikację działalności inkubatorów przedsiębiorczości, których aktywność (podobnie jak parków technologicznych) ma obecnie dość ograniczony charakter. Warto tu wspomnieć, że jednym z bezpośrednich efektów projektu jest plan uruchomienia w Lublinie instytucji DEMOLA – będzie to część międzynarodowej sieci (jedna z takich instytucji funkcjonuje w Wilnie), której działalność polega na tworzeniu platformy dla kreatywnej współpracy między biznesem a uczelniami wyższymi – w ramach tej platformy grupy studentów pracują nad rozwiązaniem problemów, które zgłaszają firmy i inne organizacje.

Warto na koniec zaznaczyć, że przeszkodą we współpracy miasta i uczelni, jak również przeszkodą w realizacji niektórych rekomendacji, mogą się okazać hipertroficzne procedury biurokratyczne. Funkcjonują one zarówno na poziomie Unii Europejskiej (wpływając tym samym na prawo wewnętrzne), jak i na poziomie urzędów (wszystkich) oraz na poziomie samych uczelni, gdzie dodatkowo są komplikowane przez kolejne, następujące po sobie, zmiany i modyfikacje wprowadzane przez MNiSW. Prowadzi to do sytuacji, w której wiele inicjatyw jest paraliżowanych bądź ich realizacja jest obwarowana koniecznością dopełnienia dziesiątek wymogów biurokratycznych – nader często pozbawionych racjonalnego uzasadnienia. I tak na przykład: 1) postulat umiędzynarodawiania badań naukowych i procesu dydaktycznego, skądinąd słuszny, hamowany jest skutecznie przez zawiłe i długotrwałe procedury biurokratyczne, zajmujące więcej czasu niż strona merytoryczna projektu; 2) rekomendacja dotycząca przygotowania efektów kształcenia w języku angielskim zdezaktualizuje się wkrótce, ponieważ MNiSW planuje rezygnację z KRK (Krajowych Ram Kwalifikacyjnych) i powrót do tzw. podstaw programowych; 3) promocja uczelni i popularyzacja wiedzy poprzez prowadzenie zajęć w szkołach jest niechętnie widziana przez nauczycieli, ponieważ oznacza dla nich dodatkowe obciążenia biurokratyczne oraz „spóźnianie się z materiałem” – czyli problem ze sprawozdawczością, stanowiącą istotę obecnego systemu edukacji. Warto też wspomnieć, że urzędników miejskich w Wilnie (540 tys. mieszkańców) jest o kilkuset mniej niż w Lublinie (335 tys.).

Odrębną kwestią jest dylemat „jakość czy ilość”. Przy obecnym kształcie systemu edukacyjnego (na każdym jego poziomie) i rozwiązaniach dotyczących finansowania szkolnictwa, uczelnie wyższe w Polsce zmuszone są stawiać na ilość – nie na jakość (co wynika z zasady „pieniądze idą za studentem”).

Spis wykresów i tabel

WYK. 1. LICZBA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH W UNII EUROPEJSKIEJ I W POLSCE W LATACH 2008-2012 – PIERWSZY ETAP KSZTAŁCENIA WYŻSZEGO (POZIOM 5) -----	6
WYK. 2. LICZBA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH W EUROPIE W 2012 ROKU – PIERWSZY ETAP KSZTAŁCENIA WYŻSZEGO (POZIOM 5) -----	7
WYK. 3. PRZYROST STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH W KRAJACH EUROPEJSKICH W STOSUNKU DO 2008 ROKU (DANE ZA 2012 ROK) – PIERWSZY I DRUGI ETAP KSZTAŁCENIA WYŻSZEGO (POZIOMY 5 I 6)-	8
WYK. 4 . LICZBA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH W POLSCE W LATACH 2004-2014 WEDŁUG PŁCI -----	10
WYK. 5. LICZBA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH WEDŁUG SPROFILOWANEGO TYPU UCZELNI W LATACH 2004-2013 -----	11
WYK. 6. STUDENCI ZAGRANICZNI WEDŁUG KONTYNETÓW -----	12
WYK. 7. LICZBA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH WEDŁUG KIERUNKÓW STUDIÓW W LATACH 2004-2013	13
WYK. 8. PLANY EDUKACYJNE BADANYCH (W %)-----	22
WYK. 9. DEKLARACJE CHĘCI WYJAZDU NA STUDIA DO LUBLINA (W%)-----	24
WYK. 10. PLANY PO SKOŃCZENIU STUDIÓW (W%)-----	25
WYK. 11. ŹRÓDŁA INFORMACJI O MOŻLIWOŚCIACH EDUKACYJNYCH (W %) -----	27
WYK. 12. MIEJSCA OFERUJĄCE NAJKORZYSTNIEJSZĄ OFERTĘ STUDIÓW (W %) -----	28
WYK. 13. CZYNNIKI ISTOTNE PRZY WYBORZE UCZELNI (W %) -----	30
WYK. 14. PREFEROWANY TYP UCZELNI (W %) -----	31
WYK. 15. CZYNNIKI ISTOTNE PRZY WYBORZE KIERUNKU STUDIÓW (W %) -----	32
WYK. 16. SZANSE DZIĘKI STUDIOM ZAGRANICZNYM W OCENIE BADANYCH – PODZIAŁ ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ (W %)-----	34
WYK. 17. OCZEKIWANIA OD POLSKICH UCZELNI W ZAKRESIE POTRZEB EDUKACYJNYCH (W %) -----	35
WYK. 18. OCENA KIERUNKÓW STUDIOWANIA (W%) -----	40
WYK. 19. OCENA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA (W%)-----	41
WYK. 20. OCENA DOSTĘPU DO AKADEMIKÓW (W%) -----	42
WYK. 21. OPINIE NA TEMAT WYKŁADOWCÓW (W%) -----	43
WYK. 22. RELACJE Z INNYMI STUDENTAMI -----	44
WYK. 23. OCENA OPIEKI MEDYCZNEJ -----	49
TAB. 1. LICZBA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH W WYBRANYCH POLSKICH SZKOŁACH W ROKU 2004 I 2013	14
TAB. 2. CHARAKTERYSTYKA ZASTOSOWANYCH METOD BADAWCZYCH	17
TAB. 3. UCZELNIA, NA KTÓREJ STUDIUJĄ RESPONDENCI	19
TAB. 4. PLANY WYJAZDU NA STUDIA DO POLSKI WEDŁUG PŁCI	24
TAB. 5. OCENY POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW DZIAŁALNOŚCI UCZELNI WEDŁUG WYBRANYCH LUBELSKICH SZKÓŁ WYŻSZYCH.....	45